

ISBN 82-7104-128-2

ELVERUM
Trykk

NORSK SKOGBRUKSMUSEUM
SKOGBRUK, JAKT OG FISKE

Årsberetning og regnskap 1984

INNHold

1. Museets organer og administrasjon

1.1 Representantskapet	1
1.2 Styret	3
1.3 Personale	4
1.4 Velferdstiltak	7
1.5 EDB	7

2. Vedlikehold og utbygging

2.1 Uteareal og friluftsamlinger	9
2.2 Vedlikehold innendørs	10
2.3 Serviceanlegget på Prestøya	11

3. Museumsfaglig virksomhet

3.1 Forskning og utviklingsarbeid	13
3.2 Arkiv- og feltarbeid	16
3.3 Museumsfaglig rådgivning	19
3.4 Forelesninger og faglige foredrag	21
3.5 Publisering	22
3.6 Produksjon av film	23
3.7 Foto og film	23
3.8 Bibliotek og arkiv	27
3.9 Samlinger og magasin	30
3.10 Utstillingene	31
3.11 Annet faglig arbeid	32

4. Akvariet

4.1 Teknisk	32
4.2 Biologisk	32
4.3 Rådgivning, undervisning, besøk og kontaktskapende virksomhet	35

5. Skoletjenesten

5.1 Besøktallet i 1984	37
5.2 Emnevalg og undervisningsformer	42
5.3 Kurs- og planleggingsdager	44

6. Annen utadvendt virksomhet

6.1 Kunstutstillinger	44
6.2 Andre utstillinger	47
6.3 Arrangementer	48

7. Publikumsbesøk og markedsføring

7.1 Publikumsbesøket	54
7.2 Markedsføring	56
7.3 Publikumsundersøkelsen	57

8. Representasjon

8.1 Museumsorganisasjoner	59
8.2 Seminarer, konferanser o.l.	60
8.3 Studiebesøk	61
8.4 Annen representasjon	62

9. Gaver

9.1 Spesielle gaver	62
9.2 Givere av gjenstander i 1984	64
9.3 Givere av litteratur i 1984	66

10. Medlemmer

10.1. Medlemstallet pr. 31.12.84	68

11. Økonomi .....

Regnskap

Resultatregnskap	70
Balanse pr. 31.12.	72
Noter til regnskapet	74

NORSK SKOGBRUKSMUSEUM

Skogbruk, jakt og fiske

**Hans Majestet Kong Olav V,
Norsk Skogbruksmuseums høye beskytter.**

**Æresmedlemmer: Magne Midttun
Wilhelm Matheson**

1. MUSEETS ORGANER OG ADMINISTRASJON

1.1 Representantskapet

Museets representantskap har følgende innvalgte medlemmer:

Fylkesmann Bue Fjermeros, Kristiansand, Vest-Agder
Fylkesmann Odvar Nordli, Hamar, Hedmark
Ordfører Olav Sæter, Elverum

Følgende institusjoner og organisasjoner danner museets representantskap:

Det norske gjensidige Skogbrandforsikringsselskap
Det norske Skogselskap
Direktoratet for Vilt og Ferskvannsfisk
Direktoratet for Statens Skoger ved statsskogsjefen
Norges Jeger- og Fiskerforbund
Norges Landbruksvitenskapelige Forskningsråd
Norges Naturvernforbund
Norges Skogeierforbund
Norges Skogteknikerforbund
Norges Trelastforbund
Norsk Almenningsforbund
Norsk Fløtingsforbund (oppløst 19.6.84)

Tekst omslagsbilde:

Slepebåten «Storsjø» med det siste tømmerslepet over Storsjøen i Rendalen i 1984.

Norsk Forstmannsforening
 Norsk Institutt for Skogforskning
 Norsk Skog- og Landarbeiderforbund
 Norske Tømmermålingssjefers Forening
 Papirindustriens Sentralforbund
 Skogbrukets Arbeidsgiverforening
 Skogbruksinstituttene ved NLH
 Skogbrukets og Skogindustrienes Forskningsråd
 Skogbruksforeningen av 1950
 Skogavdelingen i Landbruksdepartementet ved skogdirektøren
 Wallboardfabrikkenes Felleskontor
 World Wildlife Fund/Verdens Villmarksfond

Representantskapsmøtet ble holdt torsdag 21. juni 1984. 16 av representantskapets medlemmer var representert. Representantskapet behandlet regnskap og budsjett samt foretok valg av styre. Etter loddtrekning var følgende styremedlemmer på valg: Jon Lykke og Svein Morgenlien. Morgenlien ble gjenvalgt for nye tre år, mens Lykke hadde frasagt seg gjenvalg, og i hans sted ble Erich Mathiesen valgt. Styrets formann og varaformann, henholdsvis Ivar Aavatsmark og Truls Gram ble gjenvalgt. Per

Representantskapet sammen med representanter for de firmaer som har gjennomført byggeprosjektet på befaring av serviceanlegget på Prestøya. Foto: O.T.L.

Søilen ble gjenvalgt som personlig varamann for Svein Morgenlien, mens Sverre Skurdal ble valgt som ny varamann for Erich Mathiesen.

Hedmark fylke har gjenoppnevnt Sverre Østhagen som fylkeskommunens representant i styret fram til 1988. Østhagens vararepresentant er Olav Sæter. De ansatte har gjenvalgt Håkon Sæle som sin representant i styret, med Trond Nystuen som vararepresentant.

Etter møtet orienterte Liv Stuan om den publikumsundersøkelsen hun og Kari Winquist gjennomførte i 1983. Det ble også orientert om «Prosjekt Glomma».

Deretter var møtedeltagerne med på en enkel åpningsmarkering av det nye serviceanlegget "Fossekallen" på Prestøya. Under den etterfølgende representantskapsmiddagen ble Ottar Høiby overrakt en gave for lanseeringen av navnet «Fossekallen» i den avholdte navnekonkurranse.

Middagen var samtidig et kranselag for serviceanlegget, og alle som hadde arbeidet på bygget var invitert.

1.2 Styret

Styrets sammensetning:

(Tallene i parantes angir det år vedkommende er på valg)	
Styremedlemmer:	Personlige varamenn:
Ivar Aavatsmark (formann) (1986)	Halfdan Brevig (1986)
Truls Gram (varaformann) (1985)	Torgeir Fryjordet (1985)
Gunnar Lerfaldet (1985)	Knut Torp (1985)
Erich Mathiesen (1987)	Sverre Skurdal (1987)
Tore Paulsen-Næss (1986)	Oddvar Stenerud (1986)
Svein Morgenlien (1987)	Per Søilen (1987)
Erik Munthe-Kaas (1985)	Helge Vikan (1985)
Håkon Sæle (ansattes representant) (1987)	Trond Nystuen (1987)
Sverre Østhagen (Hedmark fylkes representant) (1988)	Olav Sæter (1988)

Styrets formann..... Ivar Aavatsmark
 Styrets varaformann..... Truls Gram

Arbeidsutvalg	Ivar Aavatsmark
	Truls Gram
	Tore Fossum
(valgt av styret)	Wilhelm Matheson
Representantskapets ordfører	Statskogsjef Ola Bjørnstad
Representantskapets varaordfører	Skogdirektør Oluf Aalde
Sekretær for styre og representantskap	Wilhelm Matheson
Kontrollkomite	Hans Olav Moen
	Per Berg Eid
	Arne Bakken
Valgkomite	Otto Roer (1985)
	Henry O. Foyen (1986)
	Jon Lykke (1987)
Revisor	Statsaut.revisor Asbjørn Pedersen

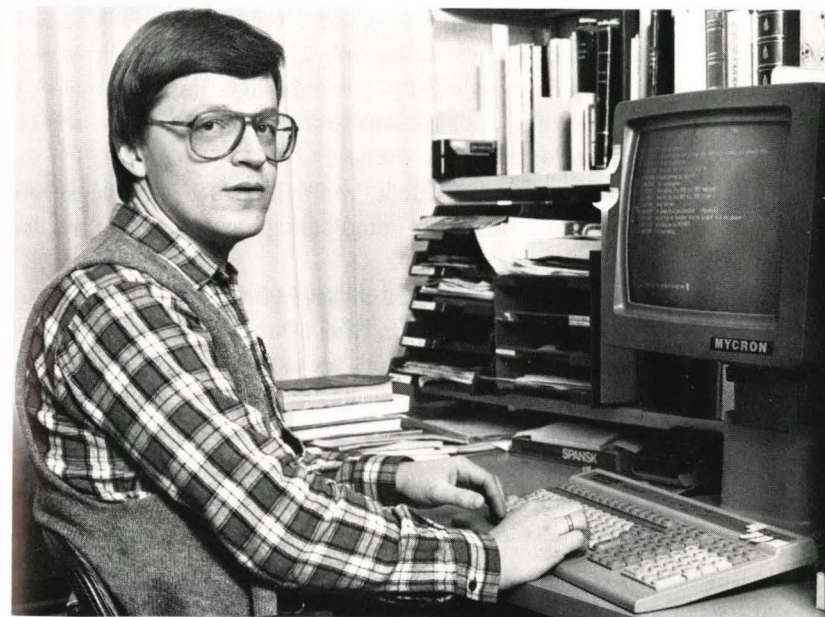
Det er i 1984 holdt 4 styremøter. Foruten budsjettet har styret bl.a. behandlet følgende saker:

- Serviceanlegget på Prestøya
- Anskaffelse av EDB-utstyr
- Nedlegging av fløtningen i Glomma
- Bygging av lagerhall for fløtningsmateriell og driftsteknisk utstyr fra skogbruket
- Kjøp av eiendommen Sørlistøa, samt kjøp av diverse museumsgjenstander fra Glomma Fellesfløttingsforening.

Arbeidsutvalget har holdt et møte i 1984 der budsjettet for 1985 var viktigste sak.

1.3 Personale

Museumsdirektør	Tore Fossum
Undervisnings-/utstillingsleder	Jostein K. Nysæther
Amanuensis/akvarieleder	Christian Andersen
Amanuensis	Øivind Vestheim
Vit.ass.	Magne Rugsveen

Øivind Vestheim ble fast ansatt som amanuensis 1.1.1984. Foto: O.T.L.

Kontorsjef	Egil M. Kristiansen
Førstekontorfullmektig	Kari Q. Andersen
Kontorfullmektig	Hjørdis Furuheim
Fotograf	Ole Th. Ljøstad
Akvarierøker/museumsingeniør	Trond Nystuen
Forvalter	Håkon Sæle
Spesialarbeider	Konrad Eggen
Hjelparbeider	Ottar Høiby
Hjelparbeider	Nils Eggen
Hjelparbeider	Jakob Nersveen
Resepsjonsbetjent	Tordis Fossum
Resepsjonsbetjent (deltid)	Synnøve Sætre
Resepsjonsbetjent (deltid)	Gerd Stensvehagen
Renholdsbetjent	Åse Fløien
Renholdsbetjent	Gerd Stensvehagen
Renholdsbetjent (avløser)	Aud Furulund

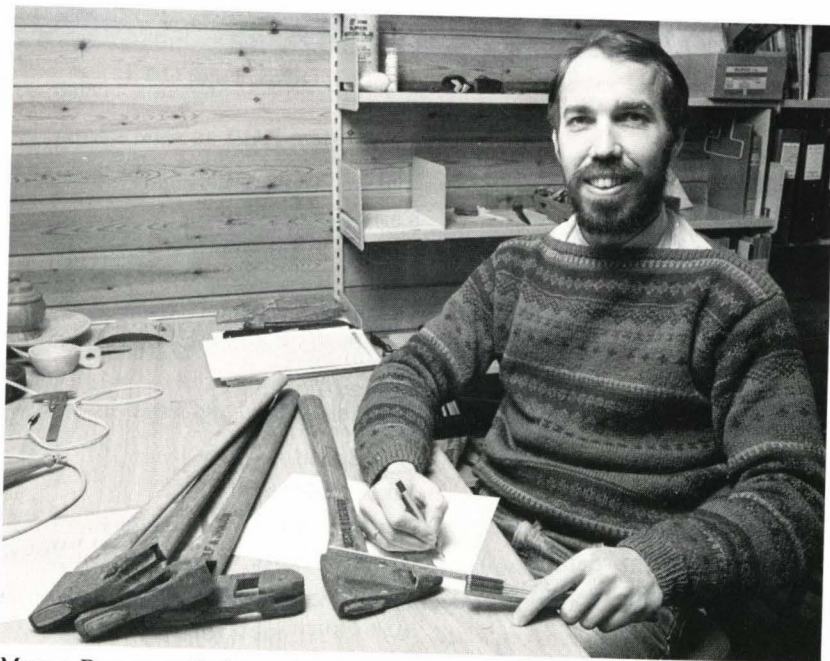

Øivind Vestheim som har vikariert i en stilling som amanuensis ved museet siden 1. juli 1982 ble fast ansatt i stillingen fra 1. januar 1984. Vestheim er 34 år og fra Eidskog. Han er cand.philol. med historie som hovedfag og har skrevet sin hovedfagsoppgave om arbeidsvandringen fra norske skogsbygder til Sovjetunionen i 1930-årene.

Magne Rugsveen tiltrådte som vit.ass. ved museet den 1.1. Rugsveen er 29 år og fra Øyer. Han er mag.art. i etnologi og har skrevet sin magistergradsavhandling om lågåsildfiske.

Følgende har avtjent siviltjeneste ved museet i 1985: Johan Bjerke (til 5/1), Thorbjørn Johansen (til 23/9), Sven Olav Martinsen (til 6/12), Christian Røhne (fra 9/1), Øyvind Åge Berg (fra 9/10), Erik Evenrud (fra 16/10).

Ungdomsskoleelev Jørn Grønbekk har hatt utplassering en dag i uka i første halvår og har arbeidet i akvariet og resepsjonen. Morten og Steinar Andersen har i kortere perioder assistert med akvarierøkting.

Magne Rugsveen tiltrådte stillingen som vitenskapelig assistent 1.1.1984. Foto: O.T.L.

Følgende har vært engasjert som omvisere/resepsjonsbetjenter i sommerhalvåret: Heidi Løken, Kristina Riis, Gry Osbold, Venke Nystuen, Erling Mømb, Irene L. Følling og Knut Riis. Hans Petter Meinich har arbeidet i uteanlegget i sommersesongen.

Berit Riis har arbeidet som omviser ved behov, og dessuten gjort tjeneste både i resepsjonen og i «Fossekallen».

1.4 Velferdstiltak

Årets tur for de ansatte gikk til Blaafarveværket på Modum 21.9. Turen foregikk i leid buss fra NSB. Første stopp var lunsj på Sollihøgda. På Blaafarveværket var det en maleriutstilling med bilder av Tiedemann og Gude. Deretter ble det gitt en orientering om bakgrunnen for byggingen og arbeidet på verket, og om hvordan restaureringsarbeidet har foregått. Selv om været ikke var det beste tok deltagerne en tur rundt på verksområdet med en avstikker opp til det gamle landhandleriet. Før turen gikk tilbake til Elverum, ble det spist middag i Blaafarveværkets kafe.

1.5 EDB

Etter en tids planlegging gikk museet våren 1984 til innkjøp av eget EDB-anlegg. En intern arbeidsgruppe bestående av Egil M. Kristiansen, Øivind Vestheim, Kari Q. Andersen og Trond Nystuen hadde ansvaret for planleggingen, mens konsulent Ole Michaelsen, Kommunedatasentralen for Øst-Norge, har vært museets konsulent. I utstyrsutvelgelsen ble det lagt vekt på følgende krav til det maskinelle utstyr:

- Rimelige utvidelsesmuligheter
- Programvare for merkantile rutiner, tekstbehandling og ulike typer registreringsrutiner
- Mulighet for kommunikasjon med større dataanlegg
- God service (ikke for lang avstand til servicekontor)
- Konkurransedyktig pris

Det ble innhentet tilbud fra 5 firmaer som forhandlet utstyr som kunne tilfredsstille de oppsatte kravene.

Den 11. januar avga konsulenten sin uttalelse og anbefalte at museet valgte Mycron 2200 med Hamar-firmaet Forretningsdata som leverandør.

Edgar Søberg i ferd med å montere EDB-anlegget. Foto: O.T.L.

I styremøte den 1. februar ble det besluttet å oppta forhandlinger med Forretningsdata om kjøp av Mycron 2200. Den 28. februar ble kontrakt med firmaet undertegnet, og EDB-anlegget ble montert i museet de første dagene av mai.

Anlegget ble umiddelbart tatt i bruk til tekstbehandling, mens det for den øvrige programvaren er nødvendig med en viss prøvekjøring og tilpassning. Regnskaps- og fakturaprogrammer er prøvekjørt utover høsten og tas i bruk fra 1. januar 1985. I 1985 regner en med at det vil bli levert nødvendig programvare for gjenstandsregistrering, fotoregistrering og bibliotek.

Flere av de ansatte har gjennomgått EDB-opplæring hos Forretningsdata i Hamar og hos Mycron i Oslo.

Så langt er erfaringene med EDB meget positive.

EDB-anlegget er i sin helhet finansiert med tilskudd fra skogavgiftens rentemidler.

2. VEDLIKEHOLD OG UTBYGGING

2.1 Uteareal og friluftsamlinger

I parkanlegget og friluftsamlingene ble de vanlige vårarbeidene med raking, oppussing og planting av sommerblomster gjennomført. Den gamle traktoren, Wheel-Horse 20, var sterkt nedslitt, og med stadig hyppigere reparasjoner ble det nødvendig med kjøp av ny traktor. Det ble innkjøpt en Isiki dieseltraktor med firehjulsdrift og reduksjonsgir fra maskinfirmaet Brødrene Bjørnstad, Elverum. Alle typer av tilleggsutstyr kan monteres på traktoren. Museet har anskaffet frontmontert gressklipper og lesseskuffe, og bakmontert løv- og gressamler. Traktoren med utstyr koster *kr. 128.508,-*. Traktortilhengeren er reparert og har fått påmontert tipp. Med det nye utstyret kan museet nå med egen hjelp gjennomføre langt flere arbeidsoppgaver enn før. Dieseldrift har også vist seg å være langt mer økonomisk.

Håkon Sæle og Nils Eggen har laget en ny solid jerngrind ved inngangen til Klokkegården. Den har ganggrind på midten. Denne er fjærbelastet og lukker seg selv.

Museets flettverksgjerde mot syd var sterkt skadet av snøbrøyting, og både dette og grinda ved campingplassen er satt i stand.

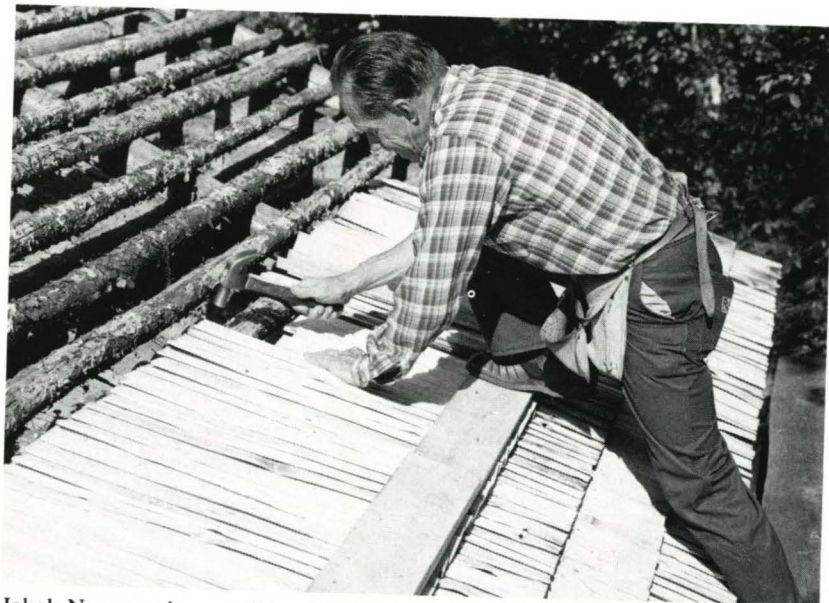
Rundt serviceanlegget på Prestøya er det foretatt planeringsarbeider, såing av plen og opprydding i skogen rundt anlegget. Gapaskjulet måtte flyttes og har fått sin naturlige plass ved siden av Ljørkoia.

Museet ønsker å trekke nye grupper til friluftsamlingene på Prestøya og den nye serveringsenheten, og har fått planert en sti for rullestolbrukere rundt øya med nødvendige stikkveier. Stien er også viktig for barnevognbrukere.

Det er lagt nytt stikketak på fløterkoia fra Varåa i Trysil. Stikkene var spikket året før. Før legging ble de senket ned i fargeløs antiparasitt for impregnering. Takflaten er på ca. 56 m², og det gikk med ca. 7500 stikker. Stikkene er lagt tredobbelt etter vanlig tekkeprinsipp.

En jernblesterovn for brenning av jern av myrmalm ble bygget i oktober/november. Blesterovnen er bygget etter Ole Olsen Evenstads tegninger i hans bok om myrmalmbrenning, utgitt i 1790. Lærer Ivar Berre fra

Jakob Nersveen legger stikketak på fløterkoia fra Varåa i Trysil. Foto: O.T.L.

Skogn har erfaring med jernutvinning i blesterovn, og har vært både konsulent og deltatt ved oppstartning av arbeidet. Prosjektet er ellers gjennomført av museets egne håndverkere.

Frem til snøen kom ble det gjennomført en ganske omfattende tynning av skogen over store deler av Prestøya.

2.2 Vedlikehold innendørs

Konserveringsrommet er utvidet og er nå på ca. 100 m². Et stort konserveringskar på 1x1x6,5 m for konservering av jordfunnet tre er anskaffet. Nødvendige hyller, arbeidsbenker og avtrekksvifte er montert. Det er videre innredet sveiserom i garasjekjelleren slik at metallarbeider i større grad enn før kan gjøres på museet.

To nye kontorer i underetasjen mot syd er på det nærmeste gjort ferdig. Det ene skal brukes av forvalteren og det andre til fotoregistrering.

Det er gjennomført forskjellige vedlikeholdsarbeider i utstillingene, bl.a. er modellen av soppmaskinen i fløtningsavdelingen satt i stand, pusset og malt. Den kan nå brukes til demonstrasjoner.

I museumshallen er det montert scenelys med egen styringsenhet. Denne nye installasjonen gjør det lettere og bedre å bruke museet til konserter, opptredender, faglige møter m.m.

2.3 Serviceanlegget på Prestøya

Arbeidet ble satt i gang i siste dager av mars. Gravemaskinen måtte ta seg over Klokkefossen, mens all materialtransport forøvrig lot seg gjennomføre over Klokkefossbrua. Elverum kommune og Hedmark fylke har gitt tillatelse til infiltrasjonsanlegg for kloakk og avløpsvann. Vanntilførselen er lagt som sommerledning under brua over Klokkefossen. Vann og kloakk må tømmes og avstenges hver høst.

Serviceanlegget består av toaletter, en serveringsenhet, møterom og scene med skuespillergarderober og dusjrom. Scenen er på 85 m². Alle rom er innredet med nødvendige møbler og teknisk utstyr. For friluftserveringen er det anskaffet utebord og benker.

Som nevnt tidligere har serveringsenheten fått navnet «Fossekallen». Den ble åpnet 2. juli med orientering og omvisning for lokalpresse og

Ivar Berre og Håkon Sæle murer ovnen for myrmalmbrenning. Foto: O.T.L.

radio. Fossekallens første kunder - familien Trøen fra Oslo - fikk overrakt blomster og en neverbutt som hilsen fra museet.

Fossekallens spesialitet har vært nystekte vaffer med rømme og sylte-tøy, og stedet har blitt svært populært. Synnøve Sætre har hatt ansvaret for serveringsenheten. Uten at det er foretatt noen telling er det grunn til å tro at ca. 12 000 personer besøkte serveringen i de 6 ukene den holdt åpent. Den har dermed klart vist behovet for et serveringstilbud til museets publikum, og i 1985 må det tas sikte på en vesentlig lengre åpningstid og et utvidet varetilbud.

Friluftserveringen på «Fossekallen» ble et nytt og viktig tilbud til publikum. Foto: O.T.L.

3. MUSEUMSFAGLIG VIRKSOMHET

3.1 Forskning og utviklingsarbeid

Museet er inne i en periode med sterk utviding av forskningskapasiteten og økning av forskningsinnsatsen på det kulturhistoriske området. Dette skyldes i første rekke at den vitenskapelige staben er styrket, og at en har lagt vekt på å bygge opp et tverrfaglig arbeidsteam. Det arbeides også aktivt for å legge forholdene til rette for at også personer utenfor institusjonen skal drive forskning innenfor museets fagfelter. I tillegg til ulike organisatoriske tiltak for å utnytte den samlede tilgangen av interne og eksterne ressurser arbeides det kontinuerlig med kort- og langsiktig planlegging.

Museets største forskningsarbeid for tiden er «Prosjekt Glomma», som ble innledet i 1984 og er presentert nedenfor. I tillegg til de av museets mange forskningsoppgaver som er nevnt under punktet feltarbeid (3.2), kan det nevnes at Vestheim har fortsatt arbeidet med tømmertransportanlegget «Kjerraten i Åsa» og samfunnet omkring denne. (Dette prosjektet er det gjort rede for i årsberetningen for 1983, s. 18f.) Det er foretatt ytterligere arkivstudier i Løvenskiold/Vækerø-arkivet (på Riksarkivet), og museets egen ekspert på gotisk håndskrift, Hjørdis Furuheim, har skrevet av store mengder arkivmateriale. Men på grunn av engasjementet i «Prosjekt Glomma» har Vestheim måttet forskyve det avsluttende arbeidet med kjerraten i Åsa.

«Prosjekt Glomma»

Det går mot slutten på fløtningen i Glommavassdraget. Norsk Skogbruksmuseum vil derfor gjennomføre et forskningsprosjekt som skal kunne dokumentere de århundrelange fløtningstradisjonene i dette vassdraget fram til i dag.

Museet har en flersidig målsetting med å ta initiativ til og organisere «Prosjekt Glomma». For det første er det et sentralt mål å sikre flest mulig typer *kildemateriale*, som samlet skal kunne gi en best mulig dokumentasjon.

Museet ønsker videre å få materialet *bearbeidet vitenskapelig* (innenfor prosjektperioden og senere) med sikte på en sammenfattende framstilling

av Glomma-fløtningens historie. Innenfor de vide rammer prosjektet har, vil det være rom og behov for studier av delemner på ulike vitenskapelige nivåer og av ulikt omfang.

Når det gjelder *formidling* av fløtningshistorien for Glommavassdraget, legger museet vekt på at den kan skje både i form av fagvitenskapelige avhandlinger og populære framstillinger i museets egne og andres publikasjoner. Dette dokumentasjons- og forskningsarbeidet vil videre danne grunnlag for f.eks. produksjon av utstillinger og vurdering av bevaringsprosjekter.

Deler av «Prosjekt Glomma» er et eksempel på *samtidsdokumentasjon*, som skal kaste lys over vår samtids eller nære fortids historie. Det er et viktig mål for prosjektet å kunne foreta en best mulig totaldokumentasjon av *fløtningsarbeidet* (gjennom fotografering, filming, intervjuing og ulike beskrivelser) slik det foregår i dag.

Følgende kildekategorier vil være sentrale:

1. *Faste fløtningsinnretninger* (i terrenget)/faste kulturminner som dammer, ulike typer forbygninger og lenser, tømmerrenner og -tunneler, hus og bygninger m.v. Dette skal registreres (fotograferes, måles opp og beskrives), og noe av det bør bevares som faste fløtningshistoriske kulturminner.
2. *Løse gjenstander* som handredskap, personlig utstyr, båter og annet mobilt utstyr. En del av dette bør gå til museale samlinger, samtidig som det vil være aktuelt å bevare løse gjenstander i sitt opprinnelige miljø i tilknytning til bevarte faste fløtningsinnretninger.
3. *Fotografisk materiale* - både nye opptak og sikring av eksisterende film- og bildemateriale.
4. *Tradisjons- og minnemateriale* - i hovedsak i form av intervjuer med personer med ulik tilknytning til fløtningen.
5. *Arkivalia* som protokoller, regnskap, kart og andre dokumenter. Slikt kildemateriale vil finnes i Glomma Fellesfløttingsforenings hovedarkiv (på Fetsund), tverrelvarkivene og lokale fløtningsarkiv ellers, og i andre private og offentlige arkiver.

Sørlistøa i Osen med slepebåten Trysil-Knut og varpebåten Lykkje-Knut. Museet har kjøpt denne fløtningseiendommen med påstående hus samt båter og utstyr. Foto: O.T.L.

Norsk Skogbruksmuseum ser det som en naturlig oppgave å ta initiativ til og utøve det faglige og organisatoriske ansvaret for «Prosjekt Glomma». Andre institusjoner, organisasjoner og myndigheter innenfor kulturerket vil bli trukket inn. Museet ønsker også å gå inn i et samarbeid med kulturhistoriske forskningsmiljøer på universitet og høyskoler - ikke minst for å få en best mulig tverrfaglig utnyttning av kildematerialet. For å kunne sikre en tilfredsstillende gjennomføring av prosjektet og i størst mulig grad oppfylle målsettingene, vil det være nødvendig å trekke inn vesentlige ressurser utenfra både når det gjelder arbeidskraft og økonomiske midler.

Det er satt en tidsramme for «Prosjekt Glomma» på 5 år, 1984-88. Feltarbeid og annen innsamling av materiale vil være hovedoppgaven de første årene, mens resultater av vitenskapelig bearbeiding for vesentlige deler av materialet først vil kunne foreligge i slutten av femårsperioden. Arbeidet med å skrive en samlet framstilling av fløtningshistorien for

Glommavassdraget bør organiseres som et eget delprosjekt med en forsker engasjert for en treårsperiode.

Det har vært lagt stor vekt på å informere bredest mulig om «Prosjekt Glomma» - både overfor almenheten og spesielle målgrupper. Som prosjektleder utarbeidet Vestheim en prosjektbeskrivelse som blant annet er benyttet av flere aviser, som har hatt fyldige oppslag om det arbeidet museet her har engasjert seg i. Både Fossum og Vestheim har ellers hatt innslag om prosjektet i NRK Hedmark.

Akvariet

Det foregår et kontinuerlig registrerings- og utviklingsarbeid såvel av teknisk som av biologisk karakter, ikke minst med tanke på å gi råd og veiledning i forbindelse med de utallige henvendelsene man får om akvariedrift og fiskeoppdrett. Skolen er her godt representert, men også enkeltpersoner og organisasjoner som har planer om å sette i gang tilsvarende virksomhet.

Gjennom sine engasjement som rettsoppnevnt fiskerisakkyndig i vassdragsreguleringsskjønn (Orkla/Grana i Sør-Trøndelag, Åbjøra i Nordland og Skibotn i Troms) driver Christian Andersen fiskeribiologisk forskningsvirksomhet. Såvel museet som han selv drar nytte og erfaring av denne virksomhet, ikke minst med tanke på veiledningstjenesten og kontaktflyten med relevante forskningsmiljøer.

3.2 Arkiv- og feltarbeid

En vesentlig del av feltarbeidet har vært utført i tilknytning til "Prosjekt Glomma" (se presentasjon av prosjektet). Både Vestheim, Fossum, Rugsveen, O.T. Ljøstad og Jostein K. Nysæther har vært involvert i dokumentasjonsarbeidet omkring fløtningen i Glommavassdraget.

Den 2.mai var Fossum, Rugsveen og Vestheim sammen med fløtningsinspektør Gunnar Lervang på befaring i Glomma (mellom Rena og Koppang), Rena og søndre Osa som ledd i planleggingen av sommerens feltarbeid. Den 20.september var Vestheim, Rugsveen og Ljøstad på befaring i Øyeren og nedre Glomma sammen med lensebestyrer Arne Skaar og oppsynsmann Oddmund Gimmingsrud.

Registrering og fotografering av fløtningen har foregått hele sommeren igjennom. Feltarbeidet har særlig vært konsentrert om fløtningen i Renavassdraget, der det var siste sesong i 1984. Videre har en spesielt dokumentert barking av tømmer på terminaler, sluttrensken, arbeidet på Fetsund lense og sleping over Øyeren. Det er også foretatt en systematisk dokumentasjon av bygging av fløterbåt («Flisa-båt») i Glomma Fellesfløtingsforenings eget verksted på Flisa

Det er med stort utbytte blitt nyttet fly for å fotograferer tømmeresleping og faste fløtingsinnretninger. Ljøstad og Vestheim har vært med fra museets side, og de har hatt et godt samarbeid med pilot Håkon Løkken (som selv er fotograf). Gjennom disse flyturene har det samtidig vært mulig å befare store deler av vassdraget og registrere viktig informasjon av forskjellig karakter.

Ljøstad og Vestheim har hatt omkring 20 feltdager hver i forbindelse med dokumentasjon av fløtningen i Glomma-vassdraget. Vestheim har også hatt flere arbeidsdager i fløtningens hovedarkiv på Fetsund. Videre har i første rekke Fossum og Vestheim hatt flere møter med direktjonsformann Ole Roen og fløtningsdirektør Oddvar Stenerud i Glomma Fellesfløtingsforening for å diskutere nedleggingen av fløtningen og for å sikre kulturminner, gjenstander og arkiver fra denne viktige siden av vår skogbrukshistorie.

Nysæther var i juni på befaring i Drevdalen hvor han tegnet og fotograferte en bu brukt til andejakt. I juli registrerte han en antatt ulvestue på Haagenrud i Stange.

Fossum, Rugsveen og Vestheim var på et par befaringer av kol- og fangstgroper i Grundset-marka i Elverum i juni-juli i forbindelse med at Universitetets Oldsaksamling ved førstekonservator Egil Mikkelsen foretok utgravinger der.

I forbindelse med en registrering av engelske laksefiskervillaer i Norge var Rugsveen i juli på en befaring i Sand i Ryfylke og i Gauldalen i oktober. På tur gjennom Setesdalen registrerte han enkelte revebåser i Valle.

I august registrerte Fossum en dyregravrekke på 17 reinsgraver i Imsdalsvola i Stor-Elvdal. Gravene ligger ca. 1000 m o.h. og har dekket reins-trekket over Imsdalsvolstangen. Gravene er oppmålt, fotografert og tegnet inn på kart.

I oktober foretok Fossum en befaring i Kynnavassdraget i Elverum, Våler og Åsnes først og fremst for å se på koier, dammer og fløtningsmil-

Osmundsanden i Osensjøen med ca. 15 000 m³ tømmer som skal fløtes. Foto: O.T.L.

jøer som kan bevares og som bør sikres som kulturminner. Kynna er en del av Flisavassdraget. Museet vil sammen med kulturvernorganer i Våler og Åsnes fortsette registreringen i Flisavassdraget og få laget en kulturvernplan.

I oktober foretok Fossum sammen med fylkeskonservator Kirsten Hellerdal i Aust-Agder en befaringsreise av Rundsaga, et gammelt handelssagbruk i Søndeled. En fløterkoie i Søndeled ble også sett på. Det er arbeid i gang med å få restaurert Rundsaga.

Vestheim og Ljøstad fikk i forbindelse med feltarbeid under fløtningen mulighet til å dokumentere legging av stikketak på båtnaust og lagerhus på Nordre Løsset i Rendalen. Videre besøkte Vestheim Nilsens kurv- og makerverksted på Bjørkelangen 27. oktober. Museet forhandler en del av Nilsens produkter.

I slutten av oktober foretok Vestheim arkivstudier i Norsk Skog- og Landarbeiderforbunds (NSLF) arkiver både på forbundskontoret og i Arbeiderbevegelsens Arkiv og Bibliotek. Foruten et ordinært forretningsarkiv (som forøvrig er godt ordnet) omfatter NSLFs arkiver også et verdifullt bildemateriale.

I museets arbeid med å dokumentere knivtradisjonen her i landet var Rugsveen i Osen og intervjuet sønnen til Ingebret Øren som var en ansett kniv- og børsemaker.

I arbeidet med utgivelsen av Rugsveens mastergradsavhandling om lågåsildfisket har han vært i Fåberg for å samle opplysninger og fotografier. Gjennom lokalavisene ble folk i Fåberg/Lillehammer oppfordret til å sende inn bilder med motiver fra lågåsildfisket. Dette brakte en rekke interessante bilder til museet.

I forbindelse med filmen om en vinter i norsk natur og tradisjon har Fossum hatt reiser i Hordaland, Sogn og Oppland. Det er nedtegnet tradisjonsstoff, tatt lydbåndintervjuer samt et stort antall fotoopptak i svart/hvitt og farger.

3.3 Museumsfaglig rådgivning

Rugsveen og Fossum er av Skogetaten i Oppland oppnevnt i en kulturvernkomite som har gitt en uttalelse om kulturvernsspørsmål i forbindelse med et prosjekt i Vassfaret hvor naturvern og kulturvern kan kombineres på en fin måte. Det er ønskelig med bevaring av hus og innretninger i

Lågåsildfiske med not på Trøsetsanden, Fåberg, mellom 1915 og 1920. Foto: E. Kolberg, Vingnes.

forbindelse med skogsdrift og fløtning. Det tas også sikte på å gjennomføre skogsdrift med gamle redskaper og etter gamle driftsmetoder. Bl.a. skal tømmeret fløtes i Nevlinga. Rugsveen har utarbeidet komiteens innstilling om kulturvernsspørsmål i Vassfaret.

Gansbruket på Fetsund med tilhørende arealer er kjøpt av Fet kommune, og det er ønskelig å bygge dette ut som museum. Fossum har vært på befaring sammen med kulturetaten i Fet. Det er et museumsprosjekt som krever store økonomiske ressurser og som bare kan finne sin løsning på lengre sikt.

Det er hvert år en del delegasjoner på museet som vil studere museumsdrift, bygninger og utstillinger med tanke på ny museumsutbygging på sitt hjemsted. Av slike plankomiteer og grupper kan spesielt nevnes plankomiteen for utbygging av Steinkjer Museum, en svensk delegasjon som arbeider med et museumsprosjekt i forbindelse med Hornborgasjøen. En gruppe fra Klevfos Industrimuseum har studert utstillinger og pedagogiske opplegg ved museet (Fossum).

Konservator Karin Berg ved Skimuseet i Oslo har hatt en studiedag ved museet og fått faglig informasjon, og Agneta Lundstrøm fra skoletjenesten ved Historisk Museum i Stockholm har også blitt informert om museets pedagogiske opplegg (Nysæther).

I forbindelse med at Marcus Film A/S spiller inn filmen "Havlandet" har museet (Vestheim) gitt veiledning om redskapsbruk og -teknikker under tjærebrenning. Det er forøvrig lånt ut noen gjenstander til bruk som rekvisitter under filmopptakene.

I forbindelse med sitt 75-års jubileum lagde Mjøsen Skogeierforening en utstilling om skogsarbeiderne omkring slutten av forrige århundre og mellomkrigstida. Vestheim ga i den anledning råd om hva slags klær, redskap og annet utstyr som kunne brukes.

3.4 Forelesninger og faglige foredrag

Under Norsk Museumspedagogisk Forenings seminar i Morgedal i januar holdt Fossum et foredrag med tittelen «Museumsdrift i trange tider».

Norske Interiørarkitekter hadde møte i Elverum i februar, og Fossum holdt foredrag med etterfølgende omvisning om et museums oppbygging og de spesialinnredninger og utstillinger som et museum består av.

Under CIC-kommisjonens «Hunting in art, history and museums» besøk på museet i juli holdt Fossum et foredrag på engelsk om gammel norsk fangsttradisjon med særlig vekt på fangstanlegg for rein og elg. I forbindelse med knivseminaret i august holdt Fossum foredrag med lysbilder om «Knivskift og tre».

Under møte i Øystad Historielag i oktober holdt Fossum lysbildeforedrag om fløtningstradisjoner i Norge.

I forbindelse med Samrådsmøtet for museene i Hedmark og Oppland holdt Rugsveen foredrag med tittelen: Fotografiet som dokumentasjon og historisk kilde.

Under seminaret for etnologistudentene ble det holdt følgende forelesninger:

- Fossum: Norsk knivtradisjon og Tømmertransport med hest
- Nysæther: Tjære og trekolbrenning
- Vestheim: Sosiale forhold i skogen med vekt på husvær
- Rugsveen: Trekk av ferskvannsfiskets historie (utstillingen).

Nysæther har holdt to dobbeltforelesninger på Etnologisk Institutt i Oslo over temaet fagdidaktikk - undervisning i museer.

Andersen har gitt forelesninger for en rekke grupper i museet. Forelesninger og foredrag har som oftest vært kombinert med omvisninger på for- og baksiden i akvariet.

Vestheim har ved flere anledninger holdt foredrag om fløtningshistorie for Glommavassdraget og orientert om «Prosjekt Glomma».

3.5 Publisering

Årbok nr. 10

Årbok nr. 10 ble utgitt i november og inneholder følgende artikler:

- Knut A. Skinnemoen: Eidalselva og brøtningen der
- Paul Tage Halberg: Nyingen og gapaskjulet
- Øivin Bakke: Dyregravene på Hardangervidda. En skisse av deres forekomst og bakgrunn
- Edvard K. Barth: Dyregraver og fangstmetodikk
- Sonja og Edvard K. Barth: Falkefangertufter og falkefangst i Sør-Norge
- Kåre Elgmork og Ragnvald Lien: En bjørnstilling i Storejuv, Vidalen i Vassfartraktene
- Unni Blegen Walhovd: Ulvestua på Isi i Bærum

Et særtrykk av Skinnemoens artikkel om fløtingen i Eidalselva er innkjøpt av Sigdal kommune i 400 eksemplarer for distribusjon til interesserte i kommunen.

Årbok nr. 10 er som de foregående godt mottatt av pressen og leserne. Museets publikasjoner markedsføres overfor en rekke målgrupper, og det foregår et løpende salg også av eldre publikasjoner. Skogetaten i Buskerud og Sigdal kommune har gitt tilskudd til utgivelsen av årbok nr. 10.

Vitenskapelige artikler

Tore Fossum: «Fløting i Stensåsrenna 1890-1965». Lautin 1984.

Andre artikler

Tore Fossum:

- «Norsk Skogbruksmuseum, skogbruk, jakt og fiske. Et museum for norske utmarksressurser». Vi og Værket 1984.
- «Das norwegische Forstmuseum. Ein Museum für Forstwirtschaft, Jagd und Fischerei». Allgemeine Forstzeitschrift. Februar 1984.

Øivind Vestheim:

- «Prosjekt Glomma» - Norsk Skogbruksmuseums kulturhistoriske dokumentasjon av fløtinga i Glomma». Denne prosjektbeskrivelsen er trykt i sin helhet eller delvis i flere aviser (Østlendingen 19.juni, Østfold-Posten 22.juni, Sarpsborg Arbeiderblad 22.juni, Indre Akershus Blad 30.juni m.fl.).

Christian Andersen:

- «Jakt- og fiskedagene på Elverum». Skogeieren nr. 10.
- «Barnas Dag på Skogbruksmuseet». Skogeieren nr. 1.
- «Nytt fra Norsk-ICOM». Museumsnytt nr. 1.
- «Bjørn Larsson ny formann i Norsk Museumspedagogisk Forening (NMF)». Museumsnytt nr. 2.
- «Arbeidsgruppen for naturhistorisk preparering». Museumsnytt nr. 2.
- «Reguleringer og utvaskinger i Målselvassdraget». I boken «Fisk og vassdragsreguleringer» (red. Tor B. Gunnerød), Kraft og miljø nr. 7, 1984.

3.6 Produksjon av film

Det ble tatt opptak til filmen om einer i norsk natur og tradisjon på Osterøya og på Stend ved Bergen, videre i Vågå, Ringebu og Ål i Hallingdal. Opptakene vil fortsette i 1985. Kalkylen for filmen er på kr. 204.000.-. Den finansieres over statsbevilgningen til kulturhistorisk film. Olav Kyrre Grepp er filmfotograf og Tore Fossum fagkonsulent.

3.7 Foto og film

Fotoopptak og -registrering

Foruten det vanlige arbeidet med gjenstandsfotografering, repro av gamle bilder, kopiering etc. har det vært drevet en utstrakt virksomhet med fotoopptak i og utenfor museet. En sentral oppgave for fotografen

er å dekke all virksomhet i museet, enten dette er interne arbeidsoppgaver i huset eller aktiviteter i forbindelse med arrangementer.

Fotodokumentasjonsarbeidet omfatter også opptak av aktiviteter i felt, og særlig er fløtningen i Glommavassdraget blitt høyt prioritert i år. Fotografering av fløtningen har foregått på en slik måte at bildene skal dokumentere best mulig hvordan fløtningsvirksomheten har vært drevet, hvordan de enkelte arbeidsoperasjoner som båtbygging («Flisa-båt»), lenselegging har foregått osv. For å kunne få fram dette på bilder har fotograferingen foregått både fra land, fra båt og fra fly. Særlig har fly vist seg å være en egnet måte for å få oversikt over bl.a. lenseystemer. Fotografering har foregått fra Lomnessjøen og Koppang i nord til Øyeren i sør.

Ved Glomma Fellesfløtningsforenings båtbyggeri på Flisa ble den siste fløtningsbåten bygget i år. Vi fikk fellesfløtningsforeningen til å bygge en fløtningsbåt til museet, slik at vi også kunne få dokumentert denne byggingen ved fotografering.

Fra einerfilmen. Live Grev, 80 år, rengjør trekjørel i einerlåg på Kampen Seter i Sjødalen. Foto: T.F.

Lars Olastuen bygger Flisabåt i Glomma Fellesfløtningsforenings verksted på Flisa. Foto: O.T.L.

Museet har også lagt vekt på å samle inn bilder fra privatpersoner. Dette har blant annet foregått gjennom et samarbeid med avisa «Glåmdalen» (Kongsvinger), og som resultat er det kommet inn flere interessante og verdifulle bilder. Noen av disse er blitt gjengitt i avisa før de har gått videre til museet for avfotografering og registrering. Denne innsamlingsformen har vist seg såpass vellykket at det vil bli organisert liknende aksjoner i samarbeid med andre aviser som har sagt seg interessert, og som dekker andre geografiske områder i vassdraget.

I forbindelse med opptak av en film om eineren i norsk kulturhistorie og en film om transport av tømmer med hest er det gjort mange fotoopptak.

Registrering og identifisering av materialet i fotosamlingene etter professor Robert Collett og Direktoratet for Statens Skoger har fortsatt i år. Registreringsarbeidet har vært utført av Sven Martinsen.

Registreringsarbeidet av de nevnte samlinger og annet fotomateriale ved museet omfatter i år 1723 bilder.

Det er i alt tatt ca. 3800 bilder i svart/hvitt samt mange diasopptak.

Fotoavdelingen påtar seg oppdrag fra publikum, forlag, bygdebokfattere, aviser, tidsskrifter, årbøker m.m. som vil ha fotomateriale fra museets arkiv. Slike oppdrag har i år innbrakt kr. 13.863.-, som er en økning på nærmere 80% i forhold til året før.

Museet har overtatt Glomma Fellesfløtingsforenings omfattende fotoarkiv bestående av svart/hvitt positiv- og negativbilder, 16 mm film, diasbilder og glassplater. Dette vil bli systematisert, registrert og arkivert i museets fotoarkiv. Materialet er svært interessant for undersøkelse av såvel teknikk som mer allmenn kulturhistorie, og er et verdifullt tilskudd til fotoarkivet.

Fetsund lenser i mellomkrigstiden. Fra Glomma Fellesfløtingsforenings fotoarkiv som nå er på museet.

3.8 Bibliotek og arkiv

Gjennom kjøp, gaver og bytteforbindelser har biblioteket i 1984 hatt en tilvekst på 1486 nummer. Tabellen nedenfor viser hvordan dette fordeles seg på periodika og monografier. De tilsvarende tallene for 1983 er også tatt med.

	1983	(i %)	1984	(i %)	Endring 1983-84	(i %)
Periodika	681	(72,8)	1105	(74,4)	+424	(+62,7)
Monografier	254	(27,2)	381	(25,6)	+127	(+50,0)
I alt	935	(100,0)	1486	(100,0)	+551	(58,9)

En spesifisert statistikk for periodika viser at tilvekstnumrene for 1982-84 fordeler seg slik:

	1982	1983	1984	Endring 1983-84
Tidsskrifter		430	499	+ 69
Rapportserier		136	469	+333
Årbøker	71	72	78	+ 6
Årsmeldinger	47	43	59	+ 16
I alt		681	1105	+424

Ikke alle periodiske skrifter kommer ut hvert år, mens mange kommer med flere nummer i året. Til forskjell fra fordelingen av tilvekstnumrene ovenfor vil en oversikt over antall periodika som museet mottar regelmessig, gi følgende bilde (cirkatall):

Tidsskrifter	100
Rapportserier	50
Årbøker	80
Årsmeldinger	50
I alt	280

Det har vært en stor økning av tilveksten i 1984 sammenliknet med året før - fra 935 til 1486 registreringer (551 nummer eller 58,9 %). (I årsberetningen for 1983 (s. 24f) er det gjort rede for omleggingen av tilvekstfóringen fra 1. januar 1983.) I absolutte tall har det vært en noe større økning for periodika (424 nummer) enn for monografier (127), mens det relativt sett ikke er så stor forskjell (henholdsvis +62,7 og +50,0%).

Den kraftige veksten kan delvis forklares med en del spesielt store gaver (se nedenfor), særlig gjelder dette periodika. Men museet mottar som regel vesentlige litteraturgaver hvert år. Det er kjøpt inn nyere litteratur som er nødvendig for at det skal kunne drives forsknings- og utviklingsarbeid ved museet. Det er også blitt tegnet abonnement på noen nye tidsskrifter. Hovedkonklusjonen er derfor at biblioteket er blitt styrket i løpet av året.

I 1984 ble det brukt 37.900 kr. til innkjøp av bøker og abonnement på periodika (tidsskrifter). Det er noe mindre enn i 1983 (42.100 kr.), og det skyldes i første rekke at et større parti som ble innbundet sent på året ikke ble fakturert på 1984. Ellers er det nok også uttrykk for at en har bevisst forsøkt å skaffe også en del nyere litteratur gjennom antikvariater og bruktbokhandlere.

Museet har ennå ikke noen fagbibliotekar. Vestheim har hatt hovedansvaret for bibliotek og arkiv, men det er flere andre ansatte som har vært involvert i biblioteksarbeidet i løpet av året. K. Andersen og Furuheim hadde den daglige registreringen av nyinnkommen litteratur (tilvekstføring) det meste av året, mens Evenrud overtok denne funksjonen på slutten av året.

Evenrud har også montert flere hyller i biblioteket for å kunne stille opp litteraturen på en praktisk og oversiktlig måte. Det er blant annet satt opp flere hyller for tidsskrifter og gitt plass for utstilling av nyinnkommen litteratur ellers. Det er dessuten satt opp informasjonstavle.

Biblioteket er et godt møterom, og det blir ofte nyttet både av museet og utenforstående. Det er lagt vekt på å stille opp litteraturen slik at biblioteket kan fylle funksjonen som møtelokale lengst mulig, men det er klart at det bare er et tidsspørsmål før dette lokalet også vil være i minste laget for bare funksjonen som bibliotek med leseplasser.

Museet har opp gjennom årene inngått bytteforbindelser med mange museer og andre institusjoner og organisasjoner - både her i landet og i utlandet. Det har lenge vært behov for å ajourføre kartoteket over bytteforbindelser, og det er nå gjort av Furuheim. Museet har for tiden vel hundre bytteforbindelser, og en fjerdedel av disse er utenlandske (med noen få unntak nordiske).

Det er gledelig å kunne konstatere at biblioteket også i år har mottatt flere gaver. Alle gaverne - til sammen 129 privatpersoner, bedrifter, institusjoner og organisasjoner - er listet opp i et eget vedlegg til denne års-

beretningen. Det kan likevel her nevnes spesielt at Christian Andersen, Elverum har overlatt til biblioteket en større samling lærebøker (vel 100, vesentlig innenfor naturfagene) for ungdomsskolen og den videregående skolen. Videre har Knut Borg, Nils A. Selmer og Andres Akre bidratt med større litteraturgaver og arkivalia. Vi nevner også at Tune kommune har gitt museet tre bind av sin bygdehistorie.

Museet får hvert år som gave mange løpende periodika fra ulike institusjoner og organisasjoner. Her bør det nevnes at Miljøverndepartementet har sendt museet nærmere 300 vassdragsrapporter i løpet av året. Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk er også representert med omkring 50 tidligere utgitte rapporter utenom de løpende seriene som museet mottar regelmessig.

Det er også gjort en del arbeid med å bygge opp et handbibliotek for pedagogisk litteratur og litteratur som er sterkt etterspurt av elever og lærere. Denne litteraturen registreres som annen litteratur til biblioteket, men er oppstilt på skoletjenestens kontor. I bokinnkjøpet generelt er det videre lagt mer vekt enn tidligere på å bygge ut den naturfaglige delen.

Det er i gang arbeid med å legge all form for litteraturregistrering over på EDB. Noe av hovedproblemet når det gjelder programvare på dette området, er at de biblioteker og informasjonsbaser som museet ser det som naturlig å stå i nært forhold til, har tatt i bruk forskjellige systemer. Videre er det et sterkt ønske om at det systemet museet skal velge for sitt bibliotek, skal kunne tilfredsstille behov i en lokal database (tilpasset mikromaskin) samtidig som museet kan være del av et større basesystem.

Som tidligere år har 1984 vært et år med økende litteraturveiledning overfor publikum - både enkeltpersoner og institusjoner. Etterspørselen etter litteraturtjenester er særlig stor fra studenter og skoleelever som arbeider med ulike spesialtemaer innafor museets arbeidsfelt. Forespørselene kommer fra hele landet. For å rasjonalisere disse tjenestene overfor publikum og samtidig få nyttige hjelpemidler internt, er det blitt utarbeidet nye litteraturlister og eldre lister er blitt revidert. En vesentlig tilvekst på dette feltet i 1984 gjør at det nå finnes lister for vel 30 ulike emner.

Biblioteket savner fast daglig bemanning, og utlånsvirksomheten blir derfor begrenset, selv om den øker fra år til år. Hovedregelen er at brukere av boksamlingene arbeider med litteraturen i biblioteket. Foreløpig lar dette seg stort sett kombinere med bruk av lokalet også som møterom.

Det er kommet inn bare mindre mengder med arkivalia i løpet av året. Blant givene kan vi nevne Knut Borg, Elisabeth Muller og Anders Akre. Museets lokalkapasitet er også sterkt begrenset når det gjelder å overta større arkiver. Det hører også med i denne sammenhengen at det er kommet inn et betydelig arkivmateriale i form av kopier fra arkivene til Glomma Fellesfløttingsforening og Løvenskiold-Vækerø (Kjerraten i Åsa).

3.9 Samlinger og magasin

Magasinet

På grunn av insektangrep på tekstilmaterialet ble det nødvendig å vurdere nye oppbevaringslokaliteter for deler av gjenstandsmaterialet. Det er særlig tekstiler som er utsatt for slike angrep. Løsningen ble å samle tekstiler, pels og preparater i et eget rom. Et slikt rom ble i år bygget i magasinet, og dette gjør det mulig å drive det forebyggende arbeidet mot insektangrep i et avstengt rom. På denne måten kan det også holdes bedre kontroll med tekstilmaterialet.

Museets knivmateriale er etterhvert blitt omfattende. For å gi disse gjenstandene en bedre oppbevaringsmåte enn tidligere har museets håndverkere lagd en stor skuffereol med plass til 600 kniver. Knivene er ordnet fylkesvis, noe som gir en god oversikt.

Konservering

Konserveringsverkstedet er blitt noe utvidet for å gi større plass for konserveringsarbeidet og bedre arbeidsforholdene. Utvidelsen ble gjort mulig ved at noe av gjenstandsmagasinet ble delt ifra. Adkomsten inn til konserveringsverkstedet er blitt enklere ved at det ble bygget en gang fra snekkerverkstedet.

Museets håndverksavdeling har også i år foretatt konserverings- og rengjøringsarbeider av gjenstandsmaterialet. På 125 jerngjenstander er det fjernet rust, og disse er senere innsatt med voks. 6 tregjenstander er restaurert. En stor traktorrustning i jern er mekanisk rengjort med stål-børste og senere innsatt med voks.

Alle reoler og gjenstander i magasinet er rengjort med støvsuger og støvfille. En del tekstiler har vært utsatt for møllangrep. Disse ble frosset ned en tid og deretter børstet og støvsugd. For å være sikker på at møllen ikke på nytt skulle spre seg ble det i tekstilrommet brukt møllkuler i ska-

pene og ellers dichlorvos i rommet. Dette har virket meget effektivt. Dessuten er utstillingene rengjort på samme måte som gjenstandsmagasinet.

Registrering av gjenstander

Variasjoner i antall registrerte gjenstander fra år til år har sammenheng med hvor mange gjenstander som kommer inn, prioritering av gjenstandsregistrering i forhold til andre oppgaver, tilgang på personell osv. Etter at vit.ass.-stillingen ble besatt fra 1.1.1984 av Rugsveen, har han hatt ansvar for all gjenstandsregistrering. Derfor har registreringen av innkomne gjenstander gått kontinuerlig.

I perioden 1976-1982 ble det årlig registrert gjennomsnittlig 280 gjenstander, mens det i 1983 bare ble registrert 69. I år er det registrert 221 gjenstander f.o.m. SJF 6625 t.o.m. SJF 6846.

Til anskaffelse av gjenstander er det brukt kr. 99.176,40. I forbindelse med avviklingen av fløtningen i Glomma ble båter og andre gjenstander lagt ut til anbudssalg. Museet fikk tilslag på mye av dette, og det meste av den ovenstående summen er brukt til dette kjøpet.

I forbindelse med Knivseminaret ble det arrangert en knivutstilling hvor det ble sendt inn omkring 250 kniver. Ca. 150 av disse knivene ble registrert.

Museet har i samarbeid med De Sandvigske Samlinger og Forretningsdata deltatt i arbeid med å utvikle EDB-program for gjenstandsregistrering.

3.10 Utstillingene

Det er foretatt en omfattende opprustning i de åtte fuglebiotopene for småfugl under ledelse av Jan Ivar Martinsen. Nystuen har gjennomført de tekniske forbedringene. Det er montert helt nytt lydbåndutstyr i alle biotoper. Det er nå to lydspor for hver biotop, ett på tre minutter som gir generell informasjon om fuglene i biotopen, og et annet på tre minutter hvor fuglelåtene kan høres.

På en egen hylle er det gitt mer fyldig skriftlig informasjon om norske fugler. Hver fugl er omtalt på en A-4 side innlagt i plast. Fargebilder av hver fugl og utbredelsesområde er tatt med. Alfabetisk innholdsfortegnelse gjør det lett å finne frem.

En sangsvane museet har fått av Sør-Odal viltneemd er stoppet ut av Per Holt Seland. Den har fått sin plass i en egen monter med miljø laget av Jan Ivar Martinsen.

3.11 Annet faglig arbeid

Fossum har sittet som medlem i komiteen for utredning av spørsmålet om å opprette et Norsk Landbruksmuseum. På stiftelsesmøtet på Selskapet for Norges Vels eiendom Hellerud 23.3.1984 ble det vedtatt vedtekter og foretatt valg, og den formelle stiftelsen av Norsk Landbruksmuseum var en realitet.

Fossum, Rugsveen og Vestheim har på forespørsel fra bl.a. Sekretariatet for registrering av faste kulturminner (SEFRAK) utarbeidet et klassifikasjonssystem for faste kulturminner med tilknytning til skogbruk, jakt, fangst og innlandsfiske.

Vestheim og Rugsveen har drevet faglig veiledning overfor hovedfags- og magistergradsstudenter i historie og etnologi.

Andersen er oppnevnt som sensor i ferskvannssøkologi ved Nordland Distrikthøgskole, Bodø og i ferskvannsbibliologi ved Statens Skogskole, Evenstad.

4. AKVARIET

4.1 Teknisk

Akvariet «Fra fjell til fjære», som ble åpnet 22. juni 1979, har vært i drift i mer enn 5 år. Bortsett fra nødvendige vedlikeholdsarbeider har den tekniske siden av virksomheten fungert tilfredsstillende. Tidligere påpekte slitasjer på pvc-rør og -kraner vil med det første bli søkt rettet på ved montering av nytt vannfiltreringsanlegg. Vannkvaliteten fra egen brønn på 30 meters dyp utenfor museumsbygningen er imidlertid utmerket.

4.2 Biologisk

Sopp (*Saprolegnia*) er stort sett vårt eneste sykdomsproblem i anlegget. Problemet er ikke på noen måte ukjent i andre akvarieanlegg. Årsakene kan være flere. Mekanisk skade på skremt fisk med sopp som sekun-

dærinfeksjon synes å være den viktigste. Inntak av karpefisk, spesielt mort fra parasittinfiserte villfiskbestander synes inneværende år å ha gjort mest skade. Ute i naturen kan det være dødelighet i fiskebestandene som er vanskelig å registrere. De svakeste bukker under, men blir gjerne spist av rovfisk før de er så svake at f.eks. et soppangrep bryter ut. Annerledes er det i et akvarium, der både sykelige og friske individer drettes opp side om side i beskyttet miljø. Ved at innvollsparasitter o.a. bryter ut gjennom fiskens kropp dannes sår i huden som lett infiseres med sopp. Det har trolig vært en av de viktigste dødsårsaker på karpefiskene inneværende år. Avgangen er vanligvis størst om vinteren.

Soppinfisert fisk behandles normalt ved å dyppe fisken i vanlig sjøvannssoppløsning i 30-60 sek. Behandlingen gjentas etter behov. *Saprolegnia* kan ikke leve i sjøvann.

Zinkfri malakittgrønt er også meget benyttet. Soppinfisert fisk må behandles umiddelbart etter at angrepet er brutt ut. I motsatt fall blir fiskens ekstremiteter tæret bort. De nydannes ikke på en slik måte at et kresent publikum kan unngå å legge merke til det.

Ideelt sett prøver vi i de fleste tilfeller å behandle syk fisk i utstillingskarene. Dette for å unngå at svekket fisk blir stresset unødig ved overføring til andre kar.

I juni måned åpnet vi et nytt 500 liters publikumsakvarium (nr. 13). I innkjøringsfasen har vi satset på kreps og ørekyt. Sistnevnte art har tidligere vært vanskelig å stille ut p.g.a. sin størrelse. Større fisk har vanligvis spist dem opp like fort som de ble satt inn i akvariet. Dette understreker et problem i anlegget, nemlig mangel på akvarieenheter. Dette vil til en viss grad bli rettet på ved planleggingen av 5 nye publikumsakvarier. Beregnet åpning av disse er våren 1985. I våre nye akvarier vil det bli satset mere på grønne vekster. Dette er gjort mulig ved at disse akvariene er lagd vesentlig lavere enn hovedakvariene. For høye akvarier gjør det vanskelig å få nok lys ned til plantene på bunnen p.g.a. stort lystap i vannmassene. For meget lys skaper dessuten ubalanse i forhold til de andre større akvariene, og fører dessuten til mer røkterarbeid p.g.a. økt algeproduksjon på glass etc.

Følgende arter har vært relativt stabile i anlegget inneværende periode:

Ferskvann

1. Ørret/sjørørret (*Salmo trutta*)
2. Røye/sjørøye (*Salvelinus alpinus*)

3. Laks (<i>Salmo salar</i>)	
4. Ål (<i>Anguilla anguilla</i>)	
5. Brasme (<i>Abramis brama</i>)	
6. Vederbuk (<i>Leuciscus idus</i>)	
7. Hork (<i>Acerina cernua</i>)	
8. Gjedde (<i>Esox lucius</i>)	
9. Steinulke (<i>Cottus poecilopus</i>)	Ikke utstilt
10. Mort (<i>Rutilus rutilus</i>)	
11. Sik (<i>Coregonus lavaretus</i>)	
12. Lake (<i>Lota lota</i>)	
13. Harr (<i>Thymallus thymallus</i>)	
14. Lagesild (<i>Coregonus albula</i>)	Ikke utstilt
15. Krøkle (<i>Osmerus eperlanus</i>)	
16. Abbor (<i>Perca fluviatilis</i>)	
17. Karuss (<i>Carassius carassius</i>)	
18. Dvergmalles (<i>Ameiurus nebulosus</i>)	
19. Regnbueørret (<i>Salmo gairdneri</i>)	
20. Ørekyte (<i>Phoxinus phoxinus</i>)	
21. Bekkerøye (<i>Salvelinus fontinalis</i>)	
22. Suter (<i>Tinca tinca</i>)	
23. Sørv (<i>Scardinius erythrophthalmus</i>)	
24. Gjørs (<i>Lucioperca lucioperca</i>)	
25. Flire (<i>Blicca bjoerkna</i>)	

Dessuten ferskvannskreps (*Astacus astacus*).

Saltvann

1. Skrubbeflyndre (*Platichthys flesus*)
2. Torsk (*Gadus morhua*)
3. Bergnebb (*Ctenolabrus rupestris*)
4. Sei (*Pollachius virens*)
5. Rødspette (*Pleuronectes platessa*)
6. Rødnebb (*Labrus ossifagus*)
7. Lomre (*Microstomus kitt*)

Dessuten:

Hummer (*Homarus vulgaris*)
 Strandkrabbe (*Carcinus maenas*)
 Taskekrabbe (*Cancer pagurus*)
 Korstroll (*Asterias rubens*)

Blåskjell og krill er det mest benyttede våtforet. Tørrfor benyttes i automatene i oppdrettsavdelingen (regnbueørret). Viktigste forleverandører er Norsk Landbrukskjemi A/S (Ewos) og Limfjordøsterskompagniet på

Nord-Jylland i Danmark. Blåskjellinnkjøpet koordineres med forinnkjøpet til Danmarks Akvarium i København. Krill benyttes i mindre utstrekning. Foret er svært velegnet til enkelte mindre fiskearter, men har vært vanskelig å få tak i i mindre partier.

Ca. 5000 liter sjøvann fornyes en gang i året (akvarium 9 og 10), vanligvis på forsommeren. Dette vannet kjøres opp fra Marinbiologisk Stasjon i Drøbak, hvor det tas inn fra ca. 70 meters dyp i Oslofjorden. Vannkvaliteten er utmerket, med høy salinitet (ca. 34%). Saltvann til akvariene kan også lages ad kunstig vei. Prisen blir imidlertid ikke lavere av den grunn. Dessuten er kvaliteten på vannet fra Oslofjorden vesentlig bedre, ikke minst på grunn av den fysisk/kjemiske sammensetning og innholdet av marine organismer som preger dette miljøet.

Til tross for beskjedne avgang av fisk må det hvert år foretas visse utskiftninger og suppleringer. Norsk Skogbruksmuseum er mange institusjoner og enkeltpersoner takknemlig for fiskeleveranser o.a. ytelser i forbindelse med akvariedriften. Dette er i første rekke:

- Forskningsstasjonen for fisk, Ims (DVF), Sandnes
- Akvariet i Bergen
- Statens Marinbiologiske Stasjon, Flødevigen v/Arendal
- Zoofysiologisk institutt, Univ. i Oslo
- Marinbiologisk Stasjon, Univ. i Oslo/Drøbak
- Jan Pedersen, Asker
- Oppsynsmann for Nordre Øyeren Naturreservat, Gunnar M. Andersen og medhjelper Erik Garder.

4.3 Rådgivning, undervisning, besøk og kontaktskapende virksomhet

Kontaktflaten med relevante fagmiljøer såvel innenlands som utenlands er meget god. Innsamling av biologisk materiale, sjøvanns- og fortansporter er en medvirkende årsak til dette, spesielt på nordisk basis. Kontakten ved Veterinærinstituttet i Oslo v/veterinærinspektør Tore Håstein, veterinær Poppe m.fl. er den aller beste.

Fiskemateriale har vært innhentet etter behov, om enn i mindre omfang enn tidligere.

Mange konsulterer akvariet i løpet av året i forbindelse med nyetableringer eller bestående virksomhet, faglig utveksling eller andre akvarie- og fiskeoppdrettsrelaterte årsaker. Det er f.eks.:

- akvarieplanleggere fra Odense har vært her nok en gang.
- fra Randaberg utenfor Stavanger der en skole planlegger et akvarium i en bunker.
- Hagens hotell i Måløy er i ferd med å etablere et akvarium i forbindelse med sin virksomhet.

Den sovjetiske ichtyologen (fiskeribiolog) Eugenijur Buivydas fra Akvariet og Marinemuseet i Klaipeda og Litauen besøkte museet 27. februar. Besøket kom i stand etter anmodning fra Utenriksdepartementet, og var en del av kulturavtalen Norge-Sovjetunionen. Vestheim fungerte som tolk i samtale mellom Buivydas og Andersen. Besøket ble en berikelse for alle parter.

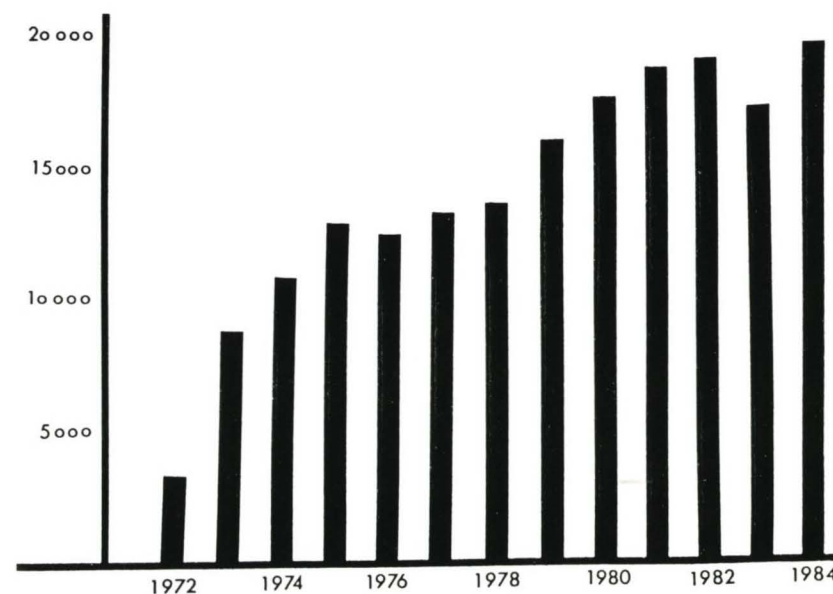
Stadig flere grupper besøker akvariet i studiesammenheng. Størst utbytte får sannsynligvis de som innledningsvis har fått en forelesning i auditoriet, med etterfølgende omvisning på for- og baksiden i akvariet. Akvarieleder, akvarierøkter og sivilarbeidere tar del i denne formidlingsvirksomheten.

5. SKOLETJENESTEN

5.1 Besøkstallet i 1984

Sammenlignet med 1983 har undervisningsbesøkene hatt en stigning på 138 klasser og 2278 elever/studenter. Besøkstallene er de høyeste i museets historie - 19294 elever/studenter fordelt på 1050 klasser/grupper (+13,3%).

Utviklingen av undervisningsbesøk fra 1972 til 1983.

Tabell 1. Det totale besøkstallet for skoler i 1984 fordelt på de enkelte fylkene og sammenlignet med 1983.

FYLKE	Elevtall 1983	Klassetall 1983	Elevtall 1984	Klassetall 1984	Endring i elevtall
Hedmark	8273	464	8505	522	+232
Oppland	2899	169	2550	147	-349
Akershus	2018	98	2372	111	+354
Oslo	859	38	1240	62	+381
Østfold	444	20	622	35	+178
Telemark	88	5	237	13	+178
Sør-Trøndelag	115	6	147	9	+32
Vestfold	123	6	58	4	-65
Møre & Romsdal	95	5	59	4	-36
Sogn & Fjordane	9	1	54	6	+45
Aust-Agder	0	0	45	6	+45
Vest-Agder	22	1	18	1	-4
Rogaland	54	3	25	1	-29
Hordaland	52	3	0	0	-52
Nord-Trøndelag	161	8	60	4	-101
Nordland	38	2	61	3	+23
Troms	0	0	0	0	0
Finnmark	0	0	0	0	0
Sverige	786	47	968	56	+182
Danmark	241	12	459	19	+218
Andre	24	1	46	2	+22

De fleste fylkene har hatt en tydelig økning i besøkstallene. Med unntak av Oppland er det nedgang bare i de fylkene som tidligere har hatt et besøkstall på under fem klasser.

Tabell 2. Besøkstallet for skoler fra Hedmark i 1984 fordelt på de enkelte kommunene og sammenlignet med 1983.

KOMMUNE	Elever 1983	Klasser 1983	Elever 1984	Klasser 1984	Endring fra 1984
Alvdal	18	1	54	3	+36
Eidskog	116	6	124	6	+8
Elverum	2602	162	4609	260	+2007
Engerdal	75	4	20	2	-55
Folldal	41	3	46	3	+5
Grue	228	15	69	4	-159
Hamar	700	33	469	23	-231
Kongsvinger	410	18	163	11	-247
Løten	177	11	178	10	+1
Nord-Odal	233	11	216	11	-17
Rendalen	70	4	48	2	-22
Ringsaker	844	44	650	51	-194
Stange	789	44	945	61	+156
Stor-Elvdal	56	5	80	4	+24
Sør-Odal	186	8	138	8	-48
Tolga	32	2	0	0	-32
Os	43	2	47	3	+4
Trysil	290	18	410	26	+120
Tynset	82	6	106	7	+24
Vang	231	20	412	24	+181
Våler	123	7	95	7	-28
Åmot	184	10	135	6	-49
Åsnes	422	21	211	13	-211

Kommuneoversikten for Hedmark viser en samlet økning på 1273 elever. Den største grunnen til at dette tallet ble så høyt, var en utstilling som Kunst i Skolen og Riksgalleriet arrangerte i museet i november.

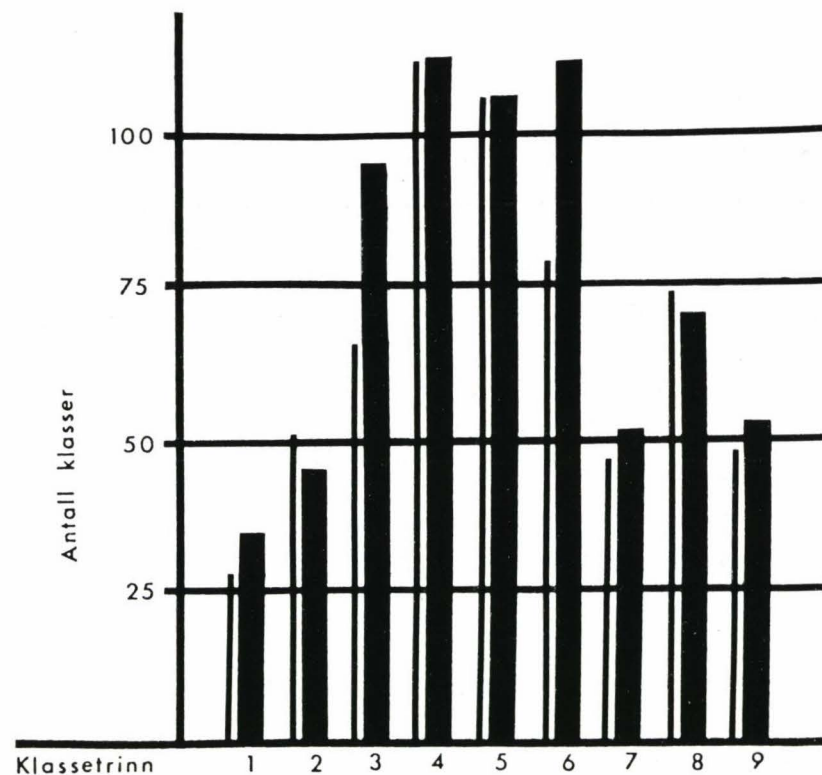
Tabell 3. Besøkstallene fordelt på de enkelte skoleslagene i 1984.

Skoleslag	1983	1984	Endringer fra 1983 antall	prosent
Førskole	2321	1485	-836	-36
Grunnskole	11510	13389	+1879	+16,3
Videregående	815	1361	+556	+68,2
Høgskoler og universiteter	566	811	+245	+43,3
Jord- og skogbruksskoler	652	923	+271	+41,6
Andre	17026	19294	+2278	+13,3

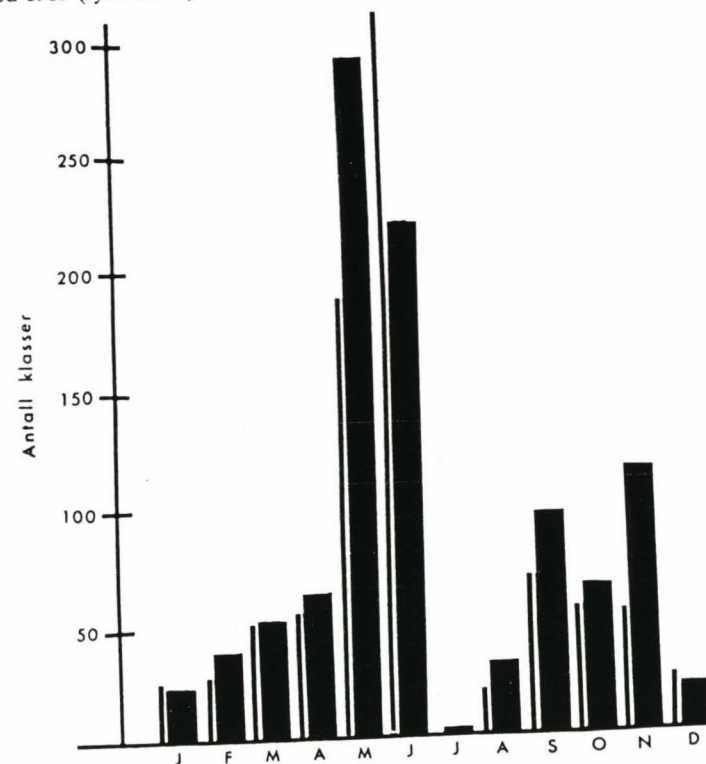
Bortsett fra førskolene har besøkstallet for alle skoleslag hatt en markert økning i 1984.

Klassebesøket i 1984 fordelt på de enkelte klassetrinn i grunnskolen og sammenlignet med 1983.

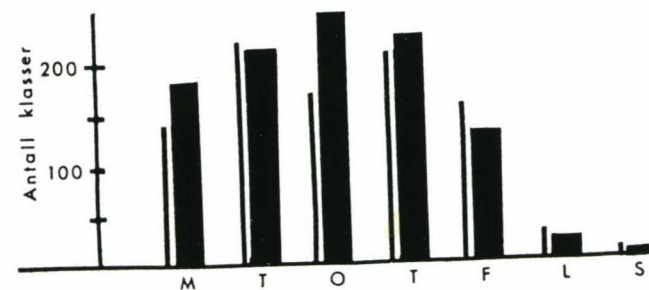
Det er bemerkelsesverdig at 3., 6. og 7. klassetrinn har hatt en forholdsvis stor besøksøkning i 1984, mens de andre klassetrinn ligger i nærheten av samme nivå som i 1983.

Antall klasse/gruppebesøk fordelt på de enkelte månedene i 1984 sammenlignet med 1983 (tynn strek).

I 1984 økte besøket med vel 100 klasser i mai, mens besøket i juni gikk tilsvarende tilbake (ca. 90 klasser).

Klassebesøket i 1984 fordelt på de enkelte ukedagene og sammenlignet med 1983 (tynn strek).

Tabell 4. Elevbesøket i 1984 fra de enkelte skoleslagene i Elverum sammenlignet med 1983.

Skoleslag	Besøkst. 1983	Besøkst. 1984	Endring
Førskolen	513	427	86
Grunnskolen	1272	3188	+1916
Elverum videregående	259	350	+91
Elverum lærerhøgsk.	396	267	-129
Elverum folkehøgsk.	100	140	+40

Tabell 5. Elevbesøket 1984 fra de enkelte barne- og ungdomsskoler i Elverum sammenlignet med 1983.

Skole	1983	1984	Endring
Bergheim	27	59	+32
Frydenlund	249	500	+251
Hagen	17	28	+11
Hanstad b/u	125	512	+387
Hernes	19	62	+43
Kirkeby	115	79	-36
Lillemoen	0	76	+76
Melåsberget	0	53	+53
Sundsvoll	47	16	-31
Søbakken	198	429	+231
Sørskogbygda	83	25	-58
Torgerstuen	8	17	+9
Vestad	0	83	+83
Elverum u.skole	384	1056	+672

5.2 Emnevalg og undervisningsformer

Klassenes valg av emner

Skogbruk	2307 elever fordelt på	130 klasser
Temporære utst.	2048 elever fordelt på	111 klasser
Jakt og fangst	1707 elever fordelt på	99 klasser
Prestøya	750 elever fordelt på	51 klasser
Fiskeavd. og akvariet	738 elever fordelt på	47 klasser
Geologi	105 elever fordelt på	5 klasser
Fugleavd.	26 elever fordelt på	1 klasse
Eget opplegg	9101 elever fordelt på	500 klasser

Omnivisningene fordelt på avdelinger

Skogbruksavd.	130 klasser
Jakt og fangstavd.	99 klasser
Prestøya	51 klasser
Fiskeavd. og akvariet	47 klasser
Fugleavd.	1 klasse
Ialt	328 klasser

Andre undervisningstilbud

Lysbildeorientering om museet	174 klasser
Filmframvisning	149 klasser
Naturstier på Prestøya	56 klasser
Spesialomvisninger	23 klasser
Ialt	402 klasser

Oversiktene viser at 730 klasser/grupper (328 + 402) har fått en eller annen form for undervisning av museets skoletjeneste. Dette tallet synes noe lavt, men det kan forklares med at 500 klasser har hatt eget opplegg - og at ca. 42% av alle klasser/grupper besøkte museet i «rushmånedene» mai-juni da det ikke er mulig å drive undervisning i avdelingene inne.

Filmframvisninger

Det har i 1984 vært 94 filmframvisninger i forbindelse med skolebesøk (63 framvisninger i 1983).

De mest viste filmene:

Vårens farlige eventyr	37 visninger
Liv og husvær i skogen	27 visninger
Rådyret	5 visninger
Langs fjellbekken	5 visninger
Elg og elgjakt	5 visninger
Hankekjøring i V. Gausdal	4 visninger
Grindalsfluefisket	4 visninger
Lågåsildfisket	3 visninger
Sølen sjøfisket	3 visninger

Etter et opplegg av Skolekontoret i Elverum kommune, Pedagogisk Servicesenter og Norsk Skogbruksmuseum ble det i 1984 etablert en ordning med en museumslærer basert på sysselsettingsmidler. Ordningen har vært gjeldende for 10 mnd., og lærer Knut Nesheim har vært ansatt i stillingen. Nesheim har utarbeidet undervisningsopplegg og har stått i nær kontakt med grunnskolen. Han har hatt kontor på museet og har i noen grad også deltatt ved den praktiske undervisningen.

Skolekontoret i Elverum har i 1984 etablert et 10. skoleår med praktisk og teoretisk skogbruk som fag. En del av undervisningen, herunder bruk av lokaler, har foregått på museet.

5.3 Kurs- og planleggingsdager

Skoletjenesten har dette året avviklet åtte arrangement for ca. 280 lærere. Fire av disse arrangementene var lagt opp som vanlige kurs- og planleggingsdager for lærere i grunnskolen, men tilpasset spesielle behov (f.eks. for Norsk Leirskoleforening og "Småpedgruppen" ved Hamar lærerhøgskole).

I tillegg til det som er nevnt over, har Landslaget Kunst i Skolen og Riksgalleriet sammen med museet avviklet en større utstilling beregnet på skoleelever og lærere i distriktet. Lærere fra grunnskolen og videregående skole møtte tallrikt fram til et seminar som ble gjennomført i forbindelse med utstillingen.

6. ANNEN UTADVENDT VIRKSOMHET

6.1 Kunstutstillinger

Østlandsutstillingen ble vist på museet i tiden 5.2.-26.2. Av 1240 innsendte arbeider ble 203 antatt av juryen. Av disse var det av malerier 84, grafikk 44, tegning 26, skulptur 25, tekstil 19 og andre former 5. I alt deltok 196 kunstnere fra de 6 østlandsfylkene Hedmark, Oppland, Akershus, Buskerud, Østfold og Vestfold.

Utstillingen ble for første gang åpnet på Norsk Skogbruksmuseum, og det var ordfører Olav Sæter som holdt åpningstalen. Det var musikk

ved trompeteren Odd Lund og pianisten Bjørn Strandvold. I og med at utstillingen åpnet på museet, foretok innkjøpskomiteene for Nasjonalgalleriet, Riksgalleriet, Norsk Kulturråd m.fl. sine innkjøp der. Det var derfor et betydelig salg på utstillingen. Etter museet ble utstillingen vist i Drammen og Fredrikstad.

I tiden 29.3.-29.4. viste maleren og tegneren Reidar Fritzvold alle sine originalillustrasjoner til det store verket "Jo Gjendes Rike" skrevet av Sven Gjems. Verket ble utgitt i 1984 som en markering av at det var hundre år siden den kjente jegeren Jo Gjende døde. I tillegg til de 225 originaltegningene viste museet en historisk utstilling med gjenstander og bilder som har hatt tilknytning til Jo Gjende. Under åpningen leste formannen i Vågå Historielag, Erland Grev, på vågsmål om Jo Gjende fra Ivar Kleivens bok «I gamle dågå», og felespilleren Arild Plassen spilte folkemusikk med tilknytning til Jotunheimen og Jo Gjendes hjemtrakter. Utstillingen ble i tillegg til å være en omfattende kunstutstilling også en jakthistorisk utstilling i tråd med museets arbeid.

Brukskunstneren Lars Stana fra Tyssedal i Hardanger, formgiver i tre, holdt utstilling av trearbeider i museumshallen i tiden 3.5.-3.6. Ca. 500 dreide og utskårne gjenstander av ikke mindre enn 43 forskjellige treslag som alle har vokst i norsk jord, ble vist. Stana var selv til stede under utstillingen og demonstrerte karveskurd. Et mål med utstillingen var å vise variasjonsbredden i tre, dets vakre struktur, dets styrke og den mangesidige anvendelse som er mulig.

Den tsjekkiske kunstneren Jan Kristofori holdt utstilling av materialbilder og collager i tiden 21.6.-1.8. Åpningen fant sted i forbindelse med museets representantskapsmøte.

Det ble holdt to festspillutstillinger i august. Bildende kunstnere Hedmark viste 65 arbeider, og i alt 30 Hedmarkskunstnere deltok. I kunsthåndverksutstillingen «Treklang» deltok Kikki Kvaal med sølv, Arne Åse med keramikk og Brit Fuglevaag med tekstil. Det er ettertraktet å få delta på museets festspillutstillinger.

I tiden 8.-21.9. holdt kunstnergruppen Deviris utstilling i museet. Ulf Valde Jensen viste malerier, akvareller og grafikk, Peter Esdaile maleri, Jørn Nilsen maleri og tegning og Axel Tostrup skulptur og maleri. Utstillerne er ca. 40 år og er preget av 1970- og 1980-årenes kunst. De har alle hatt tilknytning til kontinentet, men har også en klar forankring i norsk kunstliv.

Kjell Johnsons kunsthandel i Oslo viste i tiden 26.-28.10. en utstilling med grafiske blad av de to norske kunstnerbrødrene Arent og Christan Christensen. Begge er elever av Johan Nordhagen på Statens håndverks- og kunstindustriskole.

Eidskogmaleren Arne Martinsen viste som en del av desemberutstillingen 20 malerier og 33 akvareller. Kunstnerens motiver er hentet fra skogen og de stemninger som kan oppleves gjennom årstider og skiftende værforhold.

«Billedkunst i skolen»

«Billedkunst i skolen» 1.-18.11. ble arrangert av Landslaget Kunst i Skolen, Riksgalleriet og Norsk Skogbruksmuseum. Offisiell åpning var mandag 1.11. ved formannen for Landslaget Kunst i Skolen, fylkeskultursjef Victor Nøstdal, Tromsø. Deretter fulgte kunstnerisk innslag ved Geir Inge Lotsberg (fiolin) og Bodvar Lotsberg (piano). Etterpå var det omvisninger ved representanter for Landslaget Kunst i Skolen og Riksgalleriet.

De 8 små utstillingene var lagt opp spesielt for skoler og var meget varierte. Det ble vist malerier, skulpturer, akvareller, tegninger og grafikk av fremtredende nålevende kunstnere. Man kunne også få kjøpt grafikk til rimelig pris. Med utstillingene fulgte informasjonsstoff til bruk for lærere.

110 lærere fra bl.a. grunnskole og videregående skole hadde meldt sin interesse for kursdag 2.11. Riksgalleriets utstillingsleder Ulla Uberg foredro om utstillingen «Mennesker og masker», billedhuggeren Magnar Øvrebo tok for seg temaet «Bilder som språk», sosialantropolog Per B. Rekdal snakket om «Tidens bilde», formingslærer Dyveke Bast fortalte om Vinjes «Storegut» og billedkunstner Sissel Vegard viste lysbilder og spurte «Kan vi lære å se?». Grafikerer Odd Haakensveen demonstrerte tresnitteknikk - noe han også gjentok senere i de 14 dagene utstillingene sto oppe.

Både Ulla Uberg og intendant Berit Frigland fra Landslaget Kunst i Skolen holdt daglige omvisninger i utstillingsperioden, sistnevnte bare den siste uken. Kursdagen for lærerne fikk stor betydning for det senere publikumsbesøket. Av de i alt 1500 besøkende kom ca. 1300 fra skolen, fra 4. klasse til lærerhøyskolenivå fordelt på i alt 57 grupper. Mange av de lærerne som hadde deltatt på kursdagen kom senere igjen med grupper etter å

Fra utstillingen «Billedkunst i Skolen». Intendant Berit Frigland fra Landslaget Kunst i Skolen orienterer for en skoleklasse. Foto: O.T.L.

ha omtalt omvisningen og utstillingens innhold på skolen. Det var tydelig at en omviser med solid fagbakgrunn ga en god sosial situasjon som ofte bryter med lærerens egen form. Bare få lærere føler seg kompetente til å gi omvisninger for egne elever i en kunstutstilling.

Riksgalleriets arbeidsform er at de reiser fra sted til sted og sender invitasjon ut til skolene. Landslaget Kunst i Skolen går mer inn i skolens hverdag ved at utstillingene blir stående lenger og dessuten befinner seg i skolens egne lokaler. Under arrangementet Billedkunst i skolen gikk man nye veier med svært positivt resultat.

Kari og Christian Andersen hadde ansvaret for tilretteleggingen av dette arrangementet i museet, sistnevnte i egenskap av styremedlem i Landslaget Kunst i Skolen og medlem av lagets pedagogiske utvalg.

6.2 Andre utstillinger

Under Grundsetmart'n arrangerte museet en utstilling av viltskinn. Grundsetmart'n har alltid vært et viktig marked for omsetning av viltskinn, og denne gamle tradisjonen fortsetter ennå i noen grad. Utstillingen viste de fleste arter av viltskinn, og gjennom bilder og tegninger ble vist omsetningsveier og skinnmarkeder i verden.

I tiden 5.5.-20.6. ble vist to utstillinger, en om våre våtmarker og deres betydning for fugleliv, vannbalanse m.m. og en nyttevekstutstilling utlånt av D.K.N.V.S. Museet i Trondheim, «Ville nyttevekster i Trøndelag». Nyttvekstutstillingen ga interessante faglige opplysninger om planter brukt til mat, medisin, plantefarging og i overtro.

I forbindelse med De Nordiske Jakt- og Fiskedager var det utstilling av ca. 250 kniver fordelt på 60 knivmakere. De som deltok hadde anledning til å sende inn 5 kniver hver.

I forbindelse med juleutstillingen viste museets egne håndverkere arbeider i never, tre og metall. Anne Grete Eggen viste arbeider i tekstil, Laila Brenno keramikk, Nils Terje Sandal arbeider i lær og Arne Fjeld treboller skåret av kåter. Dette er museets faste salgsutstilling før jul.

6.3 Arrangementer

Søndagsfilm

Søndagsfilmen på museet har nå stått på programmet i 5 år. Som tidligere har Andersen hatt ansvaret for utvelgelsen av filmene, anmeldelse og annonsering i lokalpressen og kjøring av filmene på søndager i januar, februar, november og desember. Det har vært vist tre forskjellige filmer hver gang. Den ene har vært en tegnefilm for barn, den andre en naturfilm, mens den tredje har vekslet mellom natur- og kulturhistorie. Filmene har vært utlånt fra Statens Filmsentral og Landbruksfilm, dels er det også vist filmer fra museets eget arkiv.

Publikumsbesøket pr. film har både vår og høst ligget på ca. 50. Totalbesøket var i januar/februar 1140 på 24 forestillinger, i november/desember 871 på 18 forestillinger. Dette er noe lavere enn tidligere år, noe kaldt vær og de mange sportsbegivenheter på TV må ta mye av skylden for. Søndagsfilmen synes imidlertid å ha funnet sitt publikum som neppe hadde besøkt museet den søndagen om filmen ikke hadde stått på programmet. Særlig gjelder dette barna som i forbindelse med forestillingen kan delta i tegnekonkurransen: «Hva jeg så på søndagsfilmen».

Nyttevekstdager

Museets nyttevekstdager ble innledet søndag 17. juni med en demonstrasjon av grønne matretter med oppskrifter og smaksprøver: spaghetti med grønn stuing, urtekaker, vassarvesalat og einer/myntete. Det var

medlemmer av Nyttvekstforeningens lokallag i Elverum med leder Kari Fjeldstad i spissen som sto for demonstrasjonen. Publikum smakte villig, men man har vel inntrykk av at de fleste ser på de grønne nyttevekstene som en kuriositet, og ikke som noe som går inn i den daglige husholdning slik tilfelle er med soppen.

Ved siden av den innlånte utstillingen «Ville nyttevekster i Trøndelag» var det også utstilling av friske og tørkede grønne matplanter, akvareller av Hedvig Wright Østern samt litteratur. Det var medlemmer av lokallaget som hadde samlet inn friske planter til utstilling og demonstrasjon.

Soppdager

Årets soppdager startet søndag 26. august med demonstrasjon av soppretter: soppsuppe, soppgulasj og soppomelett. Det var lokallaget av Nyttvekstforeningen som sto for innsamling og demonstrasjon også denne gang. Soppsesongen hadde startet godt, men etter hvert ble det vanskeligere å finne fin sopp, da mesteparten var svært markspist. Demonstrasjon ble det imidlertid, og mange interesserte så, smakte og fikk med seg oppskrifter. Det var også utstilling av frisk sopp, plansjer, akvareller og litteratur.

Soppdagene fortsatte med soppkontroller på museet fem søndager på rad, fra 16.00-18.00. Det finnes flere autoriserte soppkontrollører på Elverum, og det var disse som sto for kontrollene. Museet og Østlendingen deler utgiftene mellom seg.

Lørdag 8. september ble det holdt soppekursjon i Stavåsen under ledelse av soppkontrollør Lillemor Nordås. Det var lokallaget som sto for denne ekskursjonen.

Barnas Dag

250 barn i alderen opp til 13 år deltok lørdag 10. november på Barnas Dag, som ble arrangert for andre gang. Det var en rekke aktiviteter nært knyttet til museets naturlige virkeområde, skogbruk, jakt og fiske. Som i fjor støttet en rekke institusjoner, organisasjoner og enkeltpersoner opp under arrangementet.

Under kyndig veiledning fikk de største barna snekre egne fuglebrett som de etterpå kunne ta med seg hjem. Sør-Østerdal Naturvernlag hadde lagt opp en natursti og en meget spennende skattejaktkonkurranse i museets avdelinger. Svært mange fikk napp i fiskebrønnen. Rundturene på baksi-

den i akvariet var også meget populære - det samme kan sies om bilsnek-ring, de mange forskjellige verkstedaktivitetene med naturens eget bygge-materiale og klappedyrene.

Tempoet var på topp hele dagen, noe som var nødvendig for aktørene om de skulle rekke over alt. For dem som trengte til en pause innimellom slagene fantes det en lese krok og en avdeling for musikkinteresserte. Ele-ver fra Hamar lærerhøgskole sang og lekte med barna, og det ble vist film i auditoriet. Det var premier til alle, men den som vakte størst begeistring var nok den svært innholdsrike skattekisten.

På inngangsbilletten fikk samtlige barn servert varm sjokolade, vafler og is. Elverum husmorlag sørget på en mesterlig måte for at ingen ble forfordelt og at det ble nok til alle.

Mye taler for at arrangementet «Barnas Dag» er kommet for å bli, i alle fall så lenge arrangøren fortsatt møter en overveldende positiv hold-ning fra frivillige hjelpemennskaper til selve avviklingen.

De Nordiske Jakt- og Fiskedager

«Rovviltforvaltning i Norden» var hovedtemaet for populærforedrage-ne fredag kveld under de 23. Nordiske Jakt- og Fiskedager. Det var inn-ledere fra Finland (rovdjurforsker Erik Nyholm, Kuusamo Rovdjurforsk-ningsstasjon), Sverige (byrådirektør Anders Bjärvall, Statens Naturvårds-verk) og Norge (konsulent Arne B. Vaag, Dir. for vilt og ferskvannsfisk). Programposten med etterfølgende paneldiskusjon samlet over 200 tilhøre-re.

Samme ettermiddag startet også de åpne stevnene i elgskyting og jeger-trap med Elverum Jaktskytterklubb som arrangør. Dette arrangementet, som foregår utenfor selve museumsområdet, fortsatte både lørdag og søndag med et samlet deltagertall på over 500.

Det ble rekordoppslutning på jakthundutstillingen lørdag. Hele 537 hunder fordelt på 25 raser stilte opp i det beste sommervær arrangørene kunne tenke seg. Forutgående opprydding på Prestøya gjorde avviklingen lettere enn tidligere. Både hunder, funksjonærer og publikum fikk bedre oversikt og plass.

Det ble også stor oppslutning omkring det nordiske knivmaker- og knivsamlertreffet, der det maksimale deltakerantall var satt til 100. Samt-lige nordiske land (unntatt Island) var godt representert, - også på på knivutstillingen der hver deltager kunne stille ut inntil fem kniver. Publi-

kum fikk rik anledning til å se knivhåndverkere i arbeid (smeder, slirema-kere, lærbarkere, knivbrynere, tre- og sølvarbeidere m.fl.). Et eget lys-bildeprogram (billedspill med musikk og kommentarer), «Hvordan en kniv blir til», ble sett av over 800 i museets auditorium på søndag. Finn Hornslien fra Oslo hadde ansvaret for denne produksjonen.

I auditoriet ble det lørdag holdt en rekke knivforedrag. Nevnes bør:

- «Knivsmehåndverket» v/Håvard Bergland
- «Skaft og tre» v/Tore Fossum
- «Sliremakeren» v/Harald Kolstad
- «Smedtradisjon i Tinn» v/Sigmund Holte
- «Sølvsmedarbeid» v/Olav H. Wåle
- «Ornamentikk/stilhistorie» v/Øystein Kostveit
- «Samekniven» v/Sune Enoksson

Det var i tillegg korte innlegg om:

- «Kniven, redskapet som ble glemt» v/Lars Kalvik
- «Pauting av slire» v/Ole-Karl Preus
- «Variasjon og spennvidde i de Nordiske knive. Fra Færøene til Fin-land, og fra Lapland til Danmark, inkl. Norge og Sverige» v/Henrik Vensild

Intensjonen med dette knivmaker-/knivsamlertreffet var å slå et slag for nordisk knivtradisjon. De fabrikkproduserte (massefremstilte) knivene ble holdt utenfor denne gang.

Brukskunstnerne Astrid og Sune Enoksson fra Tärnaby i Sverige var spesielt invitert. Sune er en av Nordens mest anerkjente knivmakere. Han arbeider med reinshorn, elghorn og tre. Astrid er velkjent for sin veving og tinnbrodering i samisk stil. Et tverrsnitt av deres virksomhet ble vist på egen stand i museumshallen.

Norges Jeger- og Fiskerforbunds tidsskrift «Jakt & Fiske» hadde i løpet av 1983/84 tillyst en revekonkurranse. Premieutdeling foregikk umiddel-bart etter åpningen lørdag morgen.

Oppslutningen omkring årets gevirutstilling av elg, villrein, hjort og rådyr var også denne gang meget stor. Denne programposten finner sted annet hvert år.

Flåing, partering og grilling av elg, samt salting av elghuder var også blant helgens mange programinnslag. For å gjennomføre disse programposter hadde man sikret seg sterk støtte fra bl.a. Vang grunneierlag og kjøttspesialistene Harald Haraldstad og Torgeir Børresen fra Hed-Opp slakterier. Håkan Sæther fra Arvika tok hånd om elghudene.

Varmrøking av lågåsild og sik var også i år et av de gode kulinariske programinnslagene. Populær var også meitefiskekonkurransen, tegnekonkurransen for barna, jaktsti og miniatyrskytebanen. Det var også anledning til å teste sine kunnskaper i forbindelse med den nær forestående jegerprøven (teoridelen).

Nytt og meget populært innslag av året var også hvalpeskue og jakthunddressur. Publikum fikk med dette bivåne hundeliv i to dager mot tidligere bare på lørdagen. Jakthundklubbene i Hedmark sto for arrangementet.

En rekke organisasjoner og institusjoner hadde egne stands, bl.a. Norges Jeger- og Fiskerforbund, Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk, Norske 4H, Norges Naturvernforbund, Verdens Villmarksfond, Landbru-

Knivsmeden Oddvar Mostad fengslet publikum. Foto: O.T.L.

kets utmarkskontor, Norsk Taxidermistforbund og Hedmark Jeger- og Fiskerforbund. Sistnevnte var også med på avviklingen av delarrangementer ved Sportsfiskeutvalget og Ungdomsutvalget.

En rekke kommersielle utstillere med produkter i tråd med arrangementets innhold og tema var også invitert. De viste frem og demonstrerte bl.a. optikk, våpen, fiskeredskap, hundeutstyr, elgklær, elgslep, litteratur, fisk og fiskeprodukter m.m.

Elverum Mynt- og Frimerkeklubb i samarbeid med Elverum postkontor hadde egen utstilling og kunne tilby en spesialkonvolutt og maxikort med eget stempel i tilknytning til De Nordiske Jakt- og Fiskedager.

Landbruksforlaget sto for trykkingen og dekket kostnadene i forbindelse med årets program. Ca. 12 000 av et opplag på 15 000 ble på forhånd distribuert via organisasjoner og institusjoner, presse og enkeltpersoner over hele Norden. Programmene ble også gitt ut på Natura '84 på Helle-rudsletta i juni, og i andre fora som kunne relateres til eller ha interessefelleskap med jakt- og fiskedagene.

En intensiv markedsføring, et allsidig program og - ikke minst viktig - et strålende sommervær førte til rekordoppslutning. 10 115 besøkende totalt er 3000 flere enn vi noen gang har hatt innenfor museumsområdet på så kort tid. Betydningen av en slik oppslutning understrekes ved at det utgjør ca. 10% av museets årlige besøkstall. Det positive resultatet deles med arrangementets medhjelpere og de organisasjoner, institusjoner, firmaer og enkeltpersoner som museet samarbeider med, og er helt avhengig av under dette arrangementet.

Konserter

Museumshallen blir mye brukt som konsertlokale, og det er i alt holdt 12 konserter i museet. Musikkens Venner og Festspillene i Elverum holder en del av sine konserter på museet, og det samme gjør lokale kor, korps og orkestre.

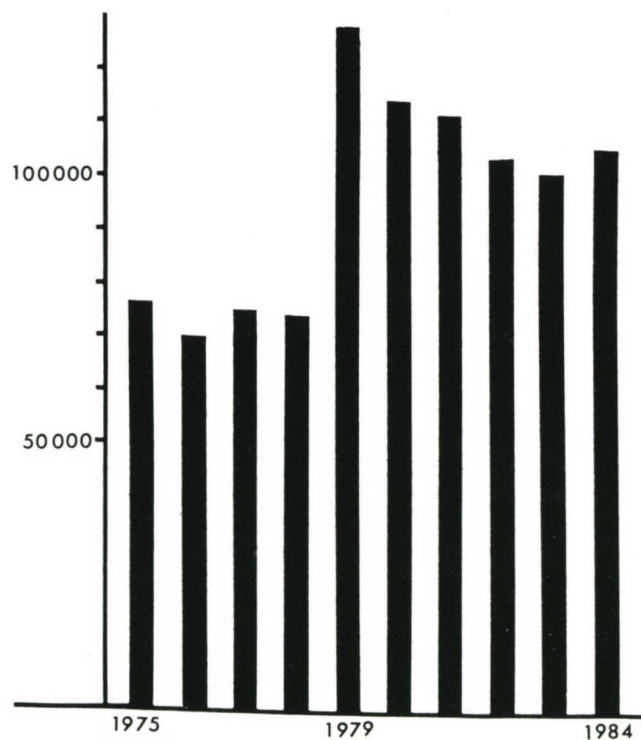

7. PUBLIKUMSBESØK OG MARKEDSFØRING

7.1 Publikumsbesøket

Etter nedgang i publikumsbesøket de siste årene viste besøket i 1984 en positiv stigning igjen. I alt 105 557 personer besøkte museet, og det er det største besøket siden 1981 og det 4. største årsbesøk museet noen gang har hatt. I tillegg til de registrerte museumsbesøkende har 6341 personer deltatt i tilsammen 62 arrangement i museet. Totalt antall besøkende er dermed 111 898. Besøket fordeler seg slik de siste sju år:

Oversikt over publikumsbesøket 1975-1984.

	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	Endring i %
Voksne	41441	79998	68217	66716	58681	59222	60351	+1,9
Barn inkl. klasser	22216	31207	30142	30602	31111	28171	31241	+10,9
Barn familiebill.	8652	16068	13333	12552	12220	11610	11474	-1,2
Bill. fra Gl.dalsmus.	2459	1916	824	2243	2180	2093	2491	+15,6
	74225	128097	114101	112113	104192	101096	105557	+4,4

Utenom skolebesøk er det i alt 345 grupper som har fått omvisning/orientering. Mange grupper har også hatt lunsj eller middag på museet. Av grupper som museets fagpersonale har tatt seg av og som ikke er nevnt andre steder i årsberetningen skal nevnes: Skogbrukere fra Bhutan i regi av Norad, Foreningen Norden med amerikanere, U.S. Forest Service, Opplandenes Hotell og Restaurantforening, Skogsvårdstyrelsen i Värmlands län, Gammeltraktorens venner, Maskinentreprenørenes Forbund, Riksrevisjonen, tyske landbruksattachéer i regi av landbruksdirektøren, Stortingets samferdselskomite, Scandinavian Forestry Tour 1984, Society of American Foresters, tysk jordbruksskole, representanter for alle landets fylkesskolestyrer ved skoledirektøren i Hedmark, Enebakk landbruksnemnd, Arkitektthøyskolen i Oslo, Zoologisk institutt, Institutt for folkeminnevitenskap, Fylkesskolesjefen i Hedmark med pedagoger, europeiske professorer i skogbrukets driftsteknikk i forbindelse med det europeiske symposiet «Mechanisierung der Forstarbeit», fylkeskulturetaten i Hedmark med Värmlands läns kulturkansli, representanter for Sunne kommune i Värmland i regi av Elverum kommune, representanter for Tune kommune i regi av Borregaard og Kiær skoger, en gruppe fra Frankrike og tre grupper fra Israel, to grupper av norsk-amerikanske slektsgranskere, en gruppe direktører fra Norges Skogeierforbund og skogeierforeningene, en stor finsk delegasjon fra Ähtäri kommune i Vasa län med representanter også fra Foreningen Norden, skogdirektøren i Nepal, Manzoorul Hauge, ved Skogdirektoratet, Dr. William Linnard fra Welsh Folk Museum, den franske bygningshistorikeren Christian Joussein fra Universitetet i Metz (Bourgogne), Robert Schell fra Rudolf Steiner-skolen i Lübeck, Norsk Folkemuseums Venneforening, de ansatte ved Siljansfors Skogsmuseum i Sverige, en gruppe fra Skovskolen Nødebo i Danmark, Glomma Fellesfløtningsforening med 21 fløtere som fikk oppmerksomhet for lang og tro tjeneste, og videre har NAF-laboratoriene avlagt besøk ved museet 14 ganger med forskjellige grupper av gjester.

7.2 Markedsføring

Det er som tidligere sendt ut tilbud til en rekke målgrupper om besøk ved museet. Ved slike tilbud følger brosjyrer, oversikt over arrangementer, muligheter for servering både inne og på den nye serveringsenheten «Fossekallen» på Prestøya m.m. Som tidligere har museet avertert løpende i Aftenpostens museumsspalte i sommerhalvåret og har hatt tilsvarende annonser i Dagbladet. Museet har deltatt med annonser i turistorganer både innenlands og i svenske og tyske turistskrifter.

Under Grundsetmart'n i Elverum hadde museet egen stand med bred informasjon om museet gjennom plakater, brosjyrer, program for 1984 og museets publikasjoner. Konrad Eggen betjente standen og demonstrerte samtidig neverarbeider.

Det ble utgitt ny brosjyre om museet med tysk tekst. Det er økende besøk på museet av tysktalende turister. Tyskland ansees å være et viktig land for markedsføring av museet.

Det har ellers vært en ganske omfattende dekning av museets mange aktiviteter både i dagspressen og fagpressen. Flere av de ansatte har vært intervjuet i NRK, både i lokalsendingen og over riksnettet.

PR-framstøt i utlandet

«Norske Kulturdager i Berlin» ble avviklet i tiden 16.-22. juni under vellykket ledelse av Grete Sahltvedt Lächert. Oslo by og en del lokalsamfunn på Østlandet var representert med husflid, kunsthåndverk, bildeskunst, folkedans og seriøse konserter. Norsk Skogbruksmuseum ble innbudt til å representere museumssektoren.

Åpningen av Kulturdagene foregikk på Hotell Berlin - hvor museet hadde sin stand. Berlins borgermester, den norske ambassadør i Bonn og Oslos ordfører tok aktiv del i åpningen, som samlet ca. 300 innbudte gjester.

Museets stand var betjent av Nysæther og en norskfødt berliner, fru Ragnhild Fuhrer. Presentasjonen foregikk dessuten ved hjelp av en lysbilde-serie med tyske kommentarer.

Natura '84

Natura '84, en nyskapning med Det Kongelige Selskap for Norges Vel som hovedarrangør, ble avviklet på Hellerud utenfor Oslo 16.-19. juni. Arrangementet er tenkt avviklet i mellomliggende år til Landbruksveka,

denne arrangeres som kjent hvert annet år. En rekke landsomfattende organisasjoner og institusjoner innen friluftsliv og utmarksnæring, naturforvaltning etc. deltok som medarrangører. Andersen representerte museet i Den rådgivende komite (hovedkomiteen) og Temagruppen «Jakt, fiske og friluftsliv».

Museet stilte med egen stand. Denne besto av flere avdelinger med intensjon å demonstrere en del aktiviteter nært knyttet til museets arbeidsområde. Oppbyggingen var som følger:

1. Hovedstand, betjent av Christian Andersen. Her presenterte vi ved hjelp av bilder, trykksaker o.a. informasjonsmateriell en del av de ytelser museet kan gjøre overfor sitt publikum.
2. Per Skaare betjente en tjæremile bygget opp og drevet for anledningen.
3. Knivmaker Finn Hornslien fra Oslo demonstrerte bryning av kniv, sying av slirer og andre sider ved knivhåndverket.
4. Oddvar Mostad fra Vegårshei smidde knivblad.
5. Trygve Løvseth fra Våler viste neverarbeid.

Natura '84 hadde tilslutning fra 103 utstillere, derav 40 organisasjoner. Utstillingen var besøkt av 18 000 personer - noe i underkant av hva arrangørene hadde regnet med.

Museets stand var meget godt besøkt, selv om den lå litt utenfor alfarvei som en post i «Naturstien». Publikumstilstrømningen var imidlertid til sine tider meget stor, ikke minst takket være de aktiviteter det var lagt opp til. Natura '84 ga oss dessuten en fin anledning til å reklamere for museets arrangement De Nordiske Jakt- og Fiskedager senere på sommeren.

7.3 Publikumsundersøkelsen

For å få mer informasjon om museets publikum ble det i 1983 tatt initiativ til å få gjennomført en publikumsundersøkelse. Arbeidet ble lagt opp i samarbeid med Telemark Distriktshøgskole der studentene Kari Winquist og Liv Stuan utformet spørreskjemaene sammen med museets

ansatte. De to studentene utførte i samarbeid med museet selve intervjuundersøkelsen som fordelte seg over 6 uker gjennom hele 1983. Omkring 700 personer ble intervjuet, og dette utgjør ca. 0,6% av totalbesøket dette året. Barn og skoleelever var ikke med i undersøkelsen, derfor utgjør de 700 personene ca. 1% av det voksne besøket ved museet i 1983.

Stuan og Winqvist brukte det innsamlete materialet som «Prosjektarbeid ved 2-årig studium i kulturarbeid», og gikk opp til eksamen våren 1983. Det er et omfattende materiale som foreligger i bearbeidet stand. Her vil det bli trukket fram noe av resultatene og konklusjonene.

Kjønnsfordelingen for de besøkende er: menn 62%, kvinner 38%. 82% kommer fra Norge, 13% fra Norden, resten fra andre land. Av de som kommer fra Norge er 6% fra Elverum, 36% fra Hedmark/Oppland forøvrig, 40% fra Øst-Norge ellers, 8% fra Sør- og Vest-Norge og 10% fra Trøndelag/Nord-Norge.

47% av de som ble spurt hadde vært på museet før. Det ble spurt om de besøkende hadde fått forhåndsinformasjon, og av de som besvarte spørsmålet var det 70% som svarte ja. Av disse hadde 69% fått informasjonen gjennom personlig omtale, 21% gjennom omtale i aviser og blad, 15% gjennom TV, 14% hadde lest brosjyrer, 11% hadde lest annonser i aviser og blad mens 6% hadde hørt om museet i radio. 11% hadde lest «Jeg fant, jeg fant»-artikler i lokalavisene.

Interessen for de enkelte utstillinger i museet er forskjellig. Interessen for utstillingene fordelte seg slik: Jakt/fangst/dyr 52%, akvariet 44%, skogbruk 25%, fuglebiotopene 14%, våpen 7%, fiskeavdelingen 7%, knivutstillingen 5%, geologi 4%, spor og sportegn 2%, friluftssamlingen 2% og insektavdelingen 1%.

På spørsmål om de besøkende savnet kafeteria svarte 58% ja, mens 42% svarte nei.

Undersøkelsen gir oss en pekepinn på hvordan publikum bruker museet, hvordan markedsføringen når fram, hvem som kommer osv. For å se forandringer over tid bør deler av undersøkelsen følges opp med jevne mellomrom, f.eks. hvert 5. år.

8. REPRESENTASJON

8.1 Museumsorganisasjoner

Nasjonalt

Nysæther, Vestheim og Rugsveen deltok på Norske Kunst- og Kulturhistoriske Museers årsmøte i Trysil 6.-9. september. Rugsveen hadde et innlegg om museets publikumsundersøkelse.

Norske Naturhistoriske Museers Landsforbunds årsmøte og fagseminar ble arrangert på Norsk Skogbruksmuseum i tiden 22.-25. september. Andersen og Vestheim deltok. Andersen fungerte som vert og koordinator for arrangementet.

Andersen sitter som redaktør av «Museumsnytt» med ansvar for naturhistoriske emner. Han er varamann til styret i Norsk-ICOM. Andersen har dessuten vært tilstede på Norsk Museums pedagogisk Forenings årsmøte og fagkonferanse i Skien 28.-29. mars, på fellesmøte mellom Statens Museumsråd, Norske Kunst- og Kulturhistoriske Museer og Norske Naturhistoriske Museers Landsforbund i Kristiansand 14.-16. mai og på årsmøte i Norsk-ICOM i Trysil 6. september. Også Rugsveen og Vestheim deltok på det sistnevnte årsmøtet.

Nordisk samarbeid

Det har flere ganger tidligere vært sammenkomster (vanligvis i tilknytning til Nordisk skogkongress) mellom representanter fra skogbruksmuseer i de nordiske land. 16.-17. august representerte Vestheim museet på et møte ved Skogsmuseet Silvanum i Gävle sammen med utsendinger fra vertsmuseet Silvanum (Sverige), Lappland Skogsmuseum (Lapin Metsä-museo) (Finland) og Jagt- og Skovbrugsmuseet i Hørsholm (Danmark). For å bringe dette samarbeidet inn i fastere former ble det vedtatt å holde årlige sammenkomster på de enkelte museene etter følgende turnusplan: Elverum (1985), Rovaniemi (1986), Hørsholm (1987), Gävle (1988) osv.

Møtet i Gävle vedtok at de fire museene (og en eventuell samarbeidspartner fra Island) skulle lage en felles vandreutstilling om skog og skogbruk i Norden. Det ble satt ned en forprosjekteringsgruppe som skal utarbeide og legge fram et forslag til utstilling. I gruppen sitter museums pedagog Vibeke Koch (Danmark), intendent Arne Hedling (Sverige), utstil-

lingsdesigner Oie Salo (Finland) og Vestheim fra museet. Utstillingen skal vise både dagens skog og skogbruk og skogbrukets kulturhistoriske betydning i de nordiske land. Utstillingen er tenkt finansiert med midler fra Nordisk Ministerråd, og er planlagt åpnet under den 16. Nordiske Skogkongress i Finland i 1986. Arbeidsgruppen har hatt to møter i 1984 - i Hørsholm 27.-28. september og på Elverum 6.-7. desember.

Internasjonalt

I tiden 11.-16. mai deltok Fossum i CIC-møtene (Conseil International de la Chasse) i Innsbruck i Østerrike. Fossum sitter i kommisjonen for jakthistorie og jaktmuseer.

Andersen deltok på EUACs (European Group of Aquarium Curators) årsmøte og fagseminar i Köln, Vest-Tyskland 16.-20. oktober og på ICOM-CECAs årsmøte og fagseminar i Düsseldorf, Vest-Tyskland 24.-30. oktober. Hovedtemaet for dette seminaret var «The Museum and the World of Work». Egen rapport er trykt i Norsk-ICOM nytt nr. 11.

Musea i Hedmark

I «Musea i Hedmark» hvor Fossum sitter som formann, har det vært holdt to samrådsmøter, 26.5. på Kongsvinger Museum og 3.11. på Hedmarksmuseet. Det første var årsmøte med orientering om Kongsvinger Museum, befarings av Aamotgården og Øvrebyen i Kongsvinger. Det siste var et fellesmøte med museene i Oppland. Det hadde fagtema «Fotografier og museene», og det var i alt seks kortere foredrag om fotodokumentasjon ved museene. Foruten Fossum har Vestheim og Rugsveen representert museet på møtene i Musea i Hedmark.

8.2 Seminarer, konferanser o.l.

Nysæther har deltatt på kurs i Sarpsborg i regi av Norsk Museumspedagogisk Forening med anvendt museumspedagogikk som tema.

Rugsveen deltok i etnologseminaret på Hadeland 2.-4.2. hvor hovedtemaet var arbeidslivsforskning i etnologien.

Andersen deltok i fagkonferansen til Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk i Trondheim 6.-8.3.

Rugsveen og Fossum deltok i seminar på Røros 27.-29.8. arrangert av Vassdragregulantenens Forening med tema: Vassdragsutbygging og kulturminne. Det var innlagt befarings i Hådalsvassdraget hvor bl.a. kulturminner fra fløtning, kolbrenning og dyregraver for elg og rein ble studert. Vestheim deltok på NAVFs EDB-konferanse for humanistiske fag på Geilo 14.-16.11. Både bruk av EDB i museene og arkivverket var blant de temaene som ble tatt opp.

Vestheim har også i løpet av året gjennomført et kurs i lesing av gotisk håndskrift. Dessuten fulgte han noe av programmet under Humaniora-uka på Universitetet i Oslo i slutten av januar.

8.3 Studiebesøk

Fossum har i forbindelse med sine faglige reiser besøkt Osterøy Museum, Havråtunet, Hordamuseet på Stend, Historisk Museum og Bryggens Museum i Bergen og Sogn Folkemuseum.

I forbindelse med levering av fisk (harr) og forhenting til akvariet i mai besøkte Andersen underveis akvariene i Göteborg og København. Han besøkte dessuten Jokkmokk Museum under feltarbeid i Nord-Norge i august.

Under sin møte- og seminarvirksomhet i Vest-Tyskland i oktober besøkte Andersen flere akvarier og naturhistoriske museer. Blant de viktigste nevnes akvariene og de zoologiske havene i Vest-Berlin, Köln, Duisburg, Frankfurt, Stuttgart og Düsseldorf (Löbbecke Museum und Aquarium). Dessuten Naturkundliches Heimatmuseum, Benrath utenfor Düsseldorf og Senckenberg Naturmuseum i Frankfurt. Det primære siktemål med disse besøkene, foruten det rent faglige, var å studere spesielt skoletjeneste og annen pedagogisk virksomhet.

Under sin reise 14.-18. august i forbindelse med de nordiske skogbruksmuseenes møte i Gävle besøkte Vestheim Siljanfors Skogsmuseum, Dalälvarnas Flottningsmuseum i Gysinge, Skogsmuseet Silvanum og Naturum i Siljansnäs.

I forbindelse med et møte i den nordiske samarbeidsgruppen (se 8.1) i Danmark i slutten av september besøkte Vestheim Jagt- og Skovbrugsmuseet i Hørsholm, Søllerød Museum i Vedbæk (Vedbæk-funnene fra en 7000 år gammel jegerkultur), Frilandsmuseet (Nationalmuseets 7. afdeling) og Danmarks Akvarium. På den samme reisen ble det også lagt inn befarings i deler av Dalslands kanal (Flottningsleden) i Sverige.

Videre har Vestheim to ganger vært på Sekretariatet for fotoregistrering med tanke på å vurdere bruk av mikrofotografering i forbindelse med museets bilde- og dokumentsamlinger. Ellers kan det nevnes at Vestheim har hatt en studiedag på Utvandermuseet (Hamar).

8.4 Annen representasjon

Kristiansen representerer museet i styret for Elverum Turistservice, og Fossum sitter i styret for Festspillene i Elverum. Fossum er styremedlem i stiftelsen «Steinsfoss Tømmerrenne» i Vennesla og er varamann til styret for Klevfos Industrimuseum. Andersen er styremedlem i Elverum lokallag av Nyttevekstforeningen og konsultativt medlem i Skolenemda for natur og miljø i Hedmark, oppnevnt av Skoledirektøren i Hedmark.

9. GAVER

9.1 Spesielle gaver

Sogn og Fjordane Skogselskap har kjøpt inn og transportert til museet en kjempestor rikule av ask. Diameteren er ca. 1,20 m og den går nesten rundt hele stammen.

O.M. Gobakken har gitt museet et viktig kartmateriale over skogteiger i Elverum. Han har også samlet og bearbeidet lokalhistorisk stoff fra Elverum hvorav mye er av skogbruks- og jakthistorisk interesse. Det er en verdifull gave museet har fått av Gobakken.

Maleren Reidar Fritzvold overdro 5.10. til Norsk Skogbruksmuseum alle originaltegningene til boka «Jo Gjendes Rike». Fritzvold sa i sin uttalelse til pressen at han regnet med at bildene hans ville få en bedre utnyttelse på Norsk Skogbruksmuseum enn t.eks. på et kunstmuseum. «Her kan bildene brukes i et mer levende og rikere miljø, og dette er jeg glad for.» Det er en enestående gave museet har mottatt av Fritzvold, og museets takknemlighet er stor.

Museet har mottatt to eksotiske trær av podemester Per Øien for å ha inne i pottes. Det er en *Metaquoia glyptostoboides* (dawn redwood) fra Kina og et ginkgotre (*Ginkgo biloba*). Ginkgo hører til en tregruppe som

En av Reidar Fritzvolds mesterlige jakttegninger. Foto: O.T.L.

hadde en dominerende plass i skogene i jura- og tertiærtiden. Arten er ikke viltvoksende i dag, men er plantet i botaniske hager og ved templer i Kina og Japan.

Bedriften Istrail i Larvik har gitt to verdifulle gaver til Norsk Skogbruksmuseum, en lastebiltilhenger for tømmertransport fra 1927 og en tømmervinsj fra 1939 for lessing av tømmer på lastebil. Begge er konstruert av Ludvig Isachsen i Larvik som var en pioner når det gjelder tekniske konstruksjoner for å utvikle landeveistransport og maskinell skogsdrift. Tilhengeren og vinsjen ble grundig pusset opp og malt før overleveringen fant sted 17.4. Det var to av Ludvig Isachsens ansatte og nære medarbeidere som transporterte innretningene til museet, verksmester Georg Ødegård som har vært ansatte hos Isachsen i 40 år og formann Odd Pedersen som har 48 år bak seg i firmaet. Lastebiltilhengeren sporet nøyaktig i trekkbilens spor og kunne ta 16 tonn last, og dermed var veitransport av tømmer blitt et brukbart alternativ til jernbane- og vanntransport. Etter at Isachsen-vinsjen var fullt utprøvet like etter krigen, ble det på få år omsatt 2000 vinsjer. Dette var en viktig overgang fra manuell til maskinell lessing.

To andre verdifulle gaver er gitt av Trysil kommuneskoger, en transportabel skogskoie for tre mann og en transportabel skogsstall for to hester. Dette er Trysil kommuneskogers egne konstruksjoner fra 1950-årene. Koiene er satt i stand og malt, og er levert med fullt utstyr. Dette er en meget verdifull tilvekst i museets friluftsamlinger.

Glomma Fellesfløtingsforening ga sin fløterkoie nr. 14 ved Klokkefossen til museet under et arrangement på museet 21. november. Fløterkoia er bygget i 1909.

9.2 Givere av gjenstander i 1984

Denne oversikten omfatter bare gjenstander som er registrert i 1984. Det hender at gjenstander ikke blir registrert samme år de kommer inn, slik at givere kan oppleve ikke å finne sitt navn i årsberetningen det året gjenstanden er gitt til museet.

I 1984 er det registrert 221 gjenstander. En del av disse er kjøpt, resten fordeler seg på følgende givere:

Ole-Thorstein Ljøstad, Elverum:
2 emner for garnoppheng
Ole Broen, Slåstad:
Tømmermålingsklave
Nils A. Selmer, Oslo:
Avrekningsklave, div. fiskeutstyr,
5 modellbåter
Erik Heier, Oslo: Motorsag
Joh. Krohn, Tønsberg: Høydemåler
K.H. Buøen, Gulsvik:
Vidjespenninger, slagfelle for mår
Terje Reinertsen, Gjerdrum: Øks
Glomma Fellesfløtingsforening:
Postransel
Lars Bekk, Elverum: Skistaver
Borghild Strømsøe, Elverum:
Tesil med kopp, sukkerkopp
(bjørketeger)
Signe Lund, Oslo: Kongeørn
Eivind Bjorbæk, Bjorbækk:
Tømmermannsbile
Aslaug Mork, Ås: Ulveskinnspsels
Mathilde Liberg, Flisa:
Hundeskinnspsels
Albert Owesen, Oslo: Beverfelle
Britt Marie Sibbern, Kirkenær:
Haglegevær
Gunnar Nyberget, Storsjøen: Elggevir
Sven Gjems, Grue Finnskog: Ladetøy
Borger O. Sween, Furnes: Pistol
Glommens Tømmermaaling, Rena:
Målebånd, veske, sjablonger
Bjørn Ove Gammeltorp, Austmarka:
Treanker
Haakon Gjems, Grue Finnskog:
2 kniver
Burny Iversen, Elverum: Revesaks
Statens Skogskole Brandbu:
Traktorrustning
Kolbjørn Pedersen, Furnes:
Lokomobil-modell
Egil Vestjordet, Ås: Skogskolemerke
Konrad Eggen, Elverum: Hoggerklave,
skinnberederredskap

Oskar Monsen, Stange:
Snekkertvinge
Marie og Ola Foss, Brumunddal:
Trekopp, karbidlykt, ryggmeis, lyster
Aanon Dalane, Gjerstad:
Knivlire
Thoralf Wraa, Vrådal: Knivblad
Ivar Bjørn Ommundsen, Nesgrenda:
Knivlire, kniv, emne av elfenbein
Egil Halle, Oslo: Kniv
Hans Østvoll, Ottestad: Øks
Jens Berger, Flisa: Bergans ryggsekk
Mads Almaas, Steinkjer:
3 neverfløyt
Lillehammer Dampsag:
2 tømmergrimer,
lensekjettinger, fløterbåt, Vossevinsj
Henrik Vensild, Rønne i Danmark:
Kniv
Knut E. Borg, Lena: Plantespett,
gjødseleprøver, plantekurver
Halvor Heggland, Tessungdalen:
Tinndølljåer
Gunnar Tovslid, Seljord:
Knivskaftemner
Gisle Haaland, Hamar:
Knivskaftemner
Ole T. og Ola Skurdal, Tromsdalen:
Samisk storkniv
Leif Hunskaar, Sandefjord:
Samisk skje
Ingeborg Rustad, Elverum:
Treskøyter, revesaks
Knut Gommæs, Krokkleiva:
Kjettingstump fra Åsa
Gunnar Lillevåje, Arendal:
Kniv, porfyrstein
Thorvald Olsen, Hafslundsøy:
Ålesaks
Gunnar Sandbo, Vågåmo: Fluebøker
Andreas Ouren, Vingrom:
Notsøkker
Hjördis Furuheim, Elverum:
Barkespader, tømmeraks, snekkersa-

ger, tømmernavarer, fløterhake, vendhake, bogesagblad, krokkniv
Bertil Mellombakken, Heradsbygd: Jerngryte
Christian Søberg m.brødre, Jømna: Raftkjelke
Jens Svindal, Gan: Oppgangssag, jaktveske, fiskestang, pussestokk, lokkeand
Ola Skalland, Svelvik: Truger, økser, fil, skogshatt, borrh, ski, mappe med tabeller, vekt, bærplukker
Knut Lomnes og Eivind Brendodden, Lomnessjøen: Trestamme med innvokset tømmersaks

9.3 Givere av litteratur og arkivalia i 1984

A/S Landbruksforlaget
Agder Skogeigarlag
Anders Akre
Allgemeine Forstzeitschrift
Andreas Vevstad
Arbeidsformidlingen i Hedmark
Arthur Sutton
Astrid Bergman Sucksdorff
Aust-Agder Skogselskap
Austmannalaget v/Jon Låte
Berger Langmoen A/S
Bornholms Museer
Borregaard A/S
Bryggens Museum
Burny Iversen
Buskerud Skogselskap og Buskerud Fylkesskogetat
Chr. Andersen
Conceil International de la Chasse
Danmarks Akvarium
Det Beste
Det Kongelige Selskap for Norges Vel
Det Nederlandske Jaktmuseum
Det Norske Arboretet på Milde
Det norske Skogselskap
Direktoratet for Statens Skoger

Gunhildsberg, Ottestad: Kniv
Ola Flækøi, Lillehammer: 2 knivblad
Harald Øren, Søre Osen: 3 knivblad, knivslire
Nanna Treschow, Larvik: «Tømmerpost»
Helge Gardli, Slidre: Fiskekroker
Erling Berg, Elverum: Øks
Simen Rustad, Fåberg: Åfløy med synkehåv
Istrail, Larvik: Tømmertilhenger og vinsj
Jørgen Vassdokken, Lom: «Sleo»

Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk
Domänverket
Elisabeth Müller
Elverum Skogeierlag
Fet kommune
Finlands Museiförbund
Fiskernes Bank A/S
Forsøksrådet for skoleverket
Fredrikstad og omegn Jeger- og Fiskerforening
Fylkeslandbrukskontoret i Oppland
Georg Ødegård
Glomma Fellesfløttingsforening
Glommen Skogeierforening
Glommens Tømmermaaling
Grong Historielag
Gruetunet
Haldenvassdragets Fløttingsforening
Hedeselskabet
Hedmark fylkes husflidslag
Hedmark Fylkes Jeger- og Fiskerforbund
Hedmark Skogselskap og Skogbruksetaten i Hedmark
Hedmarksmuseet/Utvandermuseet
Henrik Vensild
Herredsskogmesteren i Sør-Aurdal

Hordamuseet
Hovedkomiteen for Norsk Forskning
Institutt for skogskjøtsel, NLH
Institutt for skogtaksasjon, NLH
J.G. Frhr. von Bistram
Jernbanemuseet
Jostein K. Nysæther
Jägarnas Centralorganisation
Klevfos Industrimuseum
Klevfos Industrimuseums Venner
Knut Borg
Komiteen for «Glåma som fiskeelv»
Kongsvinger Jeger- og Fiskerforening
Kontaktutvalget for Skogbruket i Hedmark
Kultur- og vitenskapsdepartementet
Landschaftsverband Rheinland
Landsforeningen for dansk natur
Landsjagtforeningen af 1923
Mathiesen Eidsvold Værk
Miljøverndepartementet
Mineralogisk-Geologisk Museum
Mustad & Søn
Nidarå Fellesfløttingsforening
Nidarå Tømmersalslag
Nils A. Selmer
Nils Storå/Etnologiska Inst. Åbo akademi
Norges Almenvitenskapelige Forskningsråd
Norges Jeger- og Fiskerforbund
Norges Skogeierforbund
Norges Skogteknikerforbund
Norges Statsbaner
Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen
Norsk Data
Norsk Folkemuseum
Norsk Institutt for Skogforskning
Norsk Kulturråd
Norsk Lektorlag
Norsk Målførearkiv
Norsk Ornitologisk Forening, avd. Hedmark

Norsk Skog- og Landarbeiderforbund
Norsk Skogindustri
Norsk Språkråd
Norske Kunst- og Kulturhistoriske Museer
Olav Lien
Osterøy Bygdemuseum
P.F. Steensballes Forlag A/S
Per Mangset
Ragnvald Lien
Rentokil Norge A/S
Riksantikvaren
Salten Skogselskap
Sigbjørn Rundberget
Silvanum
Skien-Telemark Turistforening
Skogbrukets og Skogindustriens Forskningsråd
Skogbruksetaten i Tune
Skovhistorisk Selskab
Sparebankforeningen i Norge
Statens Filmsentral
Statens Historiska Museum, Sverige
Statistisk Sentralbyrå
Steinkjer Museum
Sven Olav Martinsen
System Teknikk A/S
Telemark Tømmermåling
Tore Fossum
Tore Paulsen-Næss
Trysilvassdragets Skogeierforening
Tune kommune
Ulf Hafsten
Universitetsforlaget
Verdal Bygdeboknemd
Verdal Jeger- og Fiskerforening
Vågå Historielag v/Erland Grev
William Linnard
Zoo am Meer
Østfold Distriktshøyskole
Øystad Historielag

10. MEDLEMMER

10.1 Medlemstallet pr. 31.12.84

Årlig betalende medlemmer, personer	341 (345)
Livsvarige medlemmer, personer	282 (282)
Årlig betalende bedrifter og institusjoner	67 (67)
Livsvarige medlemmer, bedrifter og institusjoner	285 (285)

Tallene i parentes er pr. 31.12.1983.

11. ØKONOMI

Regnskapet for 1984 er avsluttet med et regnskapsmessig overskudd på kr. 1.078,81. Fortsatt må ca. 40% av museets inntekter skaffes gjennom egeninntekter. Dette setter store krav til planlegging og drift, ikke minst av den forretningsmessige del av virksomheten.

De statlige og fylkeskommunale tilskudd steg fra 1983 til 1984 med 6,3%, dette dekker knapt prisstigningen. Tilskuddet fra skogavgiftens rentemidler til museets drift trappes nå ned med kr. 50.000 hvert år. Forutsetningene fra økonomiforhandlingene i 1981/82 om en tilsvarende stigning i det ordinære statstilskuddet er ikke fulgt opp av Kulturdepartementet i proposisjon til statsbudsjett hverken for 1984 eller 1985. Dersom dette heller ikke blir gjort i årene framover, vil utviklingen for museets driftsbudsjett bli bekymringsfull.

STYRET FOR NORSK SKOGBRUKSMUSEUM

Ivar Aavatsmark Formann	Truls Gram Varaformann	Gunnar Lerfaldet
Erich Mathiesen	Tore Paulsen-Næss	Svein Morgenlien
Erik Munthe-Kaas	Sverre Østhagen	Håkon Sæle

Tore Fossum
Museumsdirektør

Regnskap

Regnskap

Resultatregnskapet 1984

Kontonr.		Noter	Regnskap	Budsjett
<i>Utgifter:</i>				
40.00.01-09	Lønnskostnader	1 og 4	2.949.289,65	3.100.000
40.00.10	Inventar og utstyr	1	95.121,18	50.500
40.00.11	Museal virksomhet	1	298.111,71	240.000
40.00.12	Bibliotek	1	37.911,86	51.000
40.00.15	Vedlikehold bygninger og utstyr	1	94.775,51	61.000
40.00.16	Vedlikehold anlegg		39.364,61	35.000
40.00.20	Kontorutgifter	1	298.217,98	273.500
40.00.21	Brensel, lys, rengjøring	1	317.396,30	319.000
40.00.22	Husleie, avgifter, forsikringer	1	61.049,90	81.000
40.00.23	Skyss- og kostgodtgjørelse	1	151.930,89	105.000
40.00.24	Varekjøp for salg	1	485.145,04	449.500
40.00.25	Vedlikehold samlinger	1	16.122,74	33.000
40.00.26	Utstillings- og underv.materiell	1	166.172,06	164.000
40.00.27	Reklameutgifter	1	126.993,74	53.500
40.00.28	Fotoutgifter	1	50.741,19	50.000
40.00.29	Andre driftsutgifter	1	76.533,25	97.000
40.00.30	Utgifter ved arr. og utstill.	1	36.624,64	25.000
40.00.31	Uforutsatte utgifter	1	817,40	50.000
40.00.34	Konsulentutgifter/revisjon	1	15.643,43,20	16.500
	Sum driftsutgifter		5.317.962,85	5.254.500
40.00.40	Investeringer	1	1.485.831,07	
40.00.51	Renter og avdrag på lån	1	160.668	
	Sum investeringer og lån		1.646.499,07	
	Avsatt spesielle formål	2	43.650	
	Årets regnskapsmessige overskudd	3	1.078,81	
	Sum regnskapsmessige overføringer		44.728,81	
	Totale utgifter		7.009.190,73	

Kontonr.		Noter	Regnskap	Budsjett
<i>Inntekter:</i>				
40.00.60	Billettinntekter		1.094.017,92	885.000
40.00.61	Leieinntekter	1	91.195,85	59.000
40.00.62	Varesalg	1	791.555,27	649.500
40.00.64	Arrangement og utstillinger		24.979,77	10.000
40.00.65	Andre driftsinntekter	1	258.227,22	161.000
40.00.71	Refusjoner	1	323.265	190.000
40.00.72	Offentlige tilskudd	1	2.807.646,20	2.705.000
40.00.74	Andre tilskudd	1	527.000	550.000
40.00.75	Kontingenter	1	47.625	45.000
	Sum driftsinntekter		5.965.512,23	5.254.500
40.00.80	Tilskudd investeringer m.v.	1	1.043.678,50	
	Totale inntekter		7.009.190,73	

Balanse pr. 31.12.84

<i>Aktiva</i>		
Museumsbygget	10.806.745,61	
Klokkergården	31.000,00	
Bru over Klokkefossen	112.100,00	
Bru over Prestfossen	111.620,00	
Prestøya	50.000,00	
Utendørsanlegget	179.300,00	
Bruksinventar	1,00	
Maskiner	1,00	
Samlingene	1,00	
Serviceanlegg Prestøya		
Bokført pr. 1.1.	18.379,85	
Tilkommet 1984	932.836,97	951.216,82
<i>Finansaktiva</i>		
Verdipapirer		1.000,00
<i>Fordringer</i>		
Kunder	31.676,50	
Forskudd lønn og diett	3.500,00	
Premiefond Norsk Kollektiv Pensj.k.	43.933,00	
<i>Betalingsmidler</i>		
Kasse	9.000,00	
Kassekreditt 1820.05.01205	123.842,26	
Postgiro	77.882,88	
Bankinnskudd 1820.09.30351	247.817,45	
Bankinnskudd 1820.09.30378	1.046.665,50	
Sum aktiva		13.982.389,07

Passiva

Noter

<i>Forpliktelser</i>		
Pantegjeld		243.861,00
Skattetrekk		116.522,00
Arbeidsgiveravgift		67.781,33
Merverdiavgift betalingskonto		÷ 13.314,14
Leverandører		140.189,08
Utstillere		19.097,00
<i>Egenkapital</i>		
Livsvarige medlemmers fond		204.600,00
Anne og Iver Eides fond		
Bokført pr. 1.1.	724.629,06	
Renter 1984	54.347,-	778.976,06
Avsatt spesielle formål		
Bokført pr. 1.1.	847.528,50	
Avsatt 1984	43.650,-	
Tilbakeført tidl. års avsetning	485.028,50	406.150,00
Publikasjonsfond		60.000,00
Vedlikeholdsfond		50.000,00
Disposisjonsfond		
Bokført pr. 1.1.	178.374,10	
Regnskapsmessig overskudd 1984 ..	3 1.078,81	179.452,91
<i>Kapitalkonto</i>		
Kapital pr. 1.1.	10.571.500,81	
Nyanlegg 1984	932.836,97	
Avdrag pantegjeld	69.650,-	11.573.987,78
Sum passiva		13.982.389,07

Elverum, 1. januar 1985

I styret for

NORSK SKOGBRUKSMUSEUM

Skogbruk, jakt og fiske

Ivar Aavatsmark
Formann

Truls Gram
Varaformann

Gunnar Lerfaldet

Erich Mathiesen

Tore Paulsen-Næss

Svein Morgenlien

Erik Munthe-Kaas

Sverre Østhagen

Håkon Sæle

Asbjørn Pedersen

Statsaut. revisor

Tore Fossum
Museumsdirektør

Egil M. Kristiansen

Kontorsjef

Tilleggsopplysninger til resultatregnskapet og balansen

Note 1: Spesifikasjon av resultatkonti

40.00.01-09 Lønnskostnader

Vitenskapelig og teknisk personale	1.044.905,80
Kontorpersonale	326.257,05
Vaktmester og håndverkere	223.431,67
Rengjøringspersonale	130.036,77
Midlertidig ansatte	81.415,96
Midlertidig ansatte m/lønnsrefusjon	299.417,71
Overtidsgodtgjørelse	41.259,88
Ekstrahjelp	229.279,70
Velferdstiltak, gaver, blomster m.v.	5.933,60
Bedriftslege	6.000,00
Arbeidsgiverandel pensjonskassen	162.209,82
Arbeidsgiveravgift til folketrygden	399.141,69

2.949.289,65

40.00.10 Inventar og utstyr

Kontormaskiner og inventar	40.769,70
Maskiner og teknisk utstyr	53.938,48
Inventar m.v. boliger	413,00

95.121,18

40.00.11 Museal virksomhet

Innkjøp av museumsgjenstander	99.176,40
Forskning og registrering	6.832,33
Publikasjoner	192.102,98

298.111,71

40.00.12 Bibliotek

Innkjøp av bøker	26.796,89
Abonnement tidsskrifter m.v.	11.114,97

37.911,86

40.00.15 Vedlikehold bygninger og utstyr

Vedlikehold Klokkegården	2.527,80
Vedlikehold museumsbygningen	56.212,33
Vedlikehold inventar og maskiner	36.035,38

94.775,51

40.00.20 Kontorutgifter

Kontorrekvisita	63.982,69
Trykksaker	8.879,50
Telefon	73.057,10
Porto	48.622,10
Administrative annonser	1.965,60
Møteutgifter	30.208,11
EDB-kostnader	59.705,60
Andre kontorutgifter	11.797,28

298.217,98

40.00.21 Brensel, lys, rengjøring

Brensel	8.834,00
Elektrisk kraft	272.531,30
Rengjøringsmidler	14.351,75
Lyspærer m.v.	21.679,25

317.396,30

40.00.22 Husleie, avgifter, forsikringer

Festeavgifter	4.122,00
Vann-, renovasjon- og feieavgifter	14.832,90
Forsikringer	39.265,00
Tyveriforsikring	2.830,00

61.049,90

40.00.23 Skyss- og kostgodtgjørelse

Kostgodtgjørelse	46.164,60
Bilgodtgjørelse	75.902,45
Andre reiseutgifter	29.386,24
Varetransport m.v.	477,60

151.930,89

40.00.24 Varekjøp for salg

Avgiftspliktige varer	354.661,97
Souvenir	100.991,67
Merker m.v.	10.000,00
Bøker (kommisjon)	11.880,40
Flaskepant	7.611,00

485.145,04

40.00.25 Vedlikehold samlinger

Vedlikehold av friluftssamlingene	7.916,00
Vedlikehold konservering gjenstander	817,20
Vedlikehold innendørssamlingene	7.389,54
	16.122,74

40.00.26 Ustillings- og undervisningsmateriell

Materiell friluftssamlingene	17.503,65
Materiell innendørssamlingene	87.347,99
Undervisningsmateriell	6.306,72
Materiell m.v. akvariet	55.013,70
	166.172,06

40.00.27 Reklameutgifter

Reklamemateriell, brosjyrer m.v.	80.459,40
PR-virksomhet	29.780,88
Generelle annonser	16.753,46
	126.993,74

40.00.28 Fotoutgifter

Fotorekvisita	49.667,19
Fotoutstyr	1.074,00
	50.741,19

40.00.29 Andre driftsutgifter

Utgifter sivile tjenestepiktige	33.810,00
Representasjon	7.493,35
Driftsrekvisita	27.849,51
Andre driftsutgifter	7.380,39
	76.533,25

40.00.30 Utgifter ved arrangement og utstillinger

Annonser	14.711,64
Arrangementutgifter	21.913,00
	36.624,64

40.00.34 Konsulentutgifter/revisjon

Revisjonshonorar	11.500,00
Bedømmelseskomite	4.143,20
	15.643,20

40.00.40 Investeringer

Nyanlegg bygninger	932.836,97
Maskiner og innredninger	552.994,10
	1.485.831,07

40.00.51 Renter og avdrag på lån

Avdrag pantegjeld	69.650,00
Renter pantegjeld	32.641,00
Renter annen gjeld	4.030,00
Renter Anne og Iver Eides fond	54.347,00
	160.668,00

40.00.61 Leieinntekter

Museumsbygningen	62.022,95
Boliger	10.650,00
Filmvisning	4.659,90
Fotoarbeider	13.863,00
	91.195,85

40.00.62 Varesalg

Avgiftspliktige varer	514.250,09
Souvenir	197.080,43
Kort	48.778,45
Merker m.v.	16.036,30
Bøker (kommisjon)	15.410,00
	791.555,27

40.00.65 Andre driftsinntekter

Renter	162.504,50
Salg av publikasjoner avgiftsfrie	59.852,00
Salg av publikasjoner avgiftspliktige	8.559,60
Salg av førere	4.328,00
Div. inntekter	13.233,12
Salg av læremidler	9.750,00
	258.227,22

40.00.71 Refusjoner

Refusjon lønn Arbeidsdirektoratet	258.363,00
Godskrift premiefond pensjonsforsikring	25.099,00
Refusjon trygdeytelser folketrygden	39.803,00
	323.365,00

40.00.72 Offentlige tilskudd

Tilskudd staten	2.105.000,00
Tilskudd Hedmark fylke	530.000,00

Tilskudd kommuner:

Eidsberg	200.-
Eidsvoll	500.-
Marker	200.-
Stokke	800.-
Grue	1.700.-
Rømskog	100.-
Varteig	211.-
Modum	1.200.-
Selbu	400.-
Folldal	650.-
Malvik	400.-
Rakkestad	350.-
Vinje	200.-
Nannestad	700.-
Bygland	150.-
Flå	130.-
Holtålen	260.-
Tinn	375.-
Hamar	2.400.-
Tokke	275.-
Fyresdal	200.-
Oslo	11.000.-
Stange	5.000.-
Hole	200.-

Ringerike	1.350.-	
Marker	350.-	
Asker	3.000.-	
Drangedal	500.-	
Sel	300.-	
Ullensaker	1.000.-	
Hobøl	120.-	
Søndre Land	500.-	
Tolga	300.-	
Ringsaker	5.000.-	
Elverum	35.000.-	
Rollag	150.-	
Eidskog	300.-	
Rollag	150.-	
Sigdal	400.-	
Åmot	1.500.-	
Løten	1.000.-	
Lesja	250.-	
Nissedal	200.-	
Rendalen	819,60.-	
Rissa	681.-	
Krødsherad	200.-	
Frogn	1.000.-	
Rissa	600.-	
Anebu	150.-	
Melhus	100.-	
Modum	1.200.-	
Namsskogan	140.-	
Snillfjord	100.-	
Hjartdal	100.-	
Drammen	1.000.-	
Stor-Elvdal	500.-	
Kongsvinger	500.-	
Nord-Fron	500.-	
Fosnes	84,60	86.646,20

Andre offentlige tilskudd:

Nord-Odal kommuneskoger	1.000.-	
Dir. for Statens Skoger	30.000.-	
Skogbruksetaten Åsnes	10.000.-	
Skogbruksetaten Hedmark	35.000.-	
Skogbruksetaten Ullensaker	10.000	86.000

2.807.646,20

40.00.74 Andre tilskudd

Rentemidler skogavgiften - driftstilskudd 400.000,00

Private driftstilskudd:

Skogbruksforeningen av 1950	15.000.-	
Østerdalen Sparebank	5.000.-	
Haldenvassdragets Tømmermåling	4.000.-	
Norges Skogeierforbund	50.000.-	
Haldenvassdragets Tømmermåling (1983)	2.000.-	
Mathiesen-Eidsvold Værk	5.000.-	
Ullensaker Skogeierlag	2.000.-	83.000,00

Tilskudd publikasjoner:

Skogbruksetaten Treungen	6.000.-	
Glomma Fellesfløtingsforening	7.000.-	
Glommen Tømmermaaling	25.000.-	
Skogbruksetaten Oslo etc.	6.000.-	44.000,00

527.000,00

40.00.80 Tilskudd investeringer m.v.

Rentemidler skogavgiften - investeringer 510.000,00

Tilskudd spesielle formål

Glomma fellesfløtingsforening	5.000.-	
Skogbruksetaten i Oppland	30.000.-	
Nedre Glommen Skogeierforening	13.650.-	48.650.-

Tilbakeførte avsetninger 485.028,50

1.043.678,50

Note 2: Avsetning til spesielle formål

Det er ved avslutningen av regnskapet avsatt kr. 43.650.- til spesielle formål. Dette fordeler seg med kr. 30.000.- til en tjærebrenningsfilm og kr. 13.650.- til beplantning i forbindelse med elgmonumentet.

Samtidig er det foretatt en tilbakeføring fra denne kontoen på tilsammen kr. 485.028,50 som tilsvarende avsetninger i 1983 på henholdsvis kr. 460.028,50 til serviceanlegget og kr. 25.000.- til scenebelysning i museums-hallen.

Avsetninger pr. 31.12. (avsetningsår i parentes):

Vandreutstilling	50.000	(1982)
Videre utbygging	300.000	(1982)
«Hva skogen gir»	2.000	(1982)
Trysilundersøkelsen	10.500	(1981-82)
Tjærebrenningsfilm	30.000	(1984)
Elgmonumentet	13.650	(1984)
	406.150	

Note 3: Årets regnskapsmessige overskudd

Regnskapet er avsluttet med et regnskapsmessig overskudd på kr. 1.078.81.

Note 4: Lønnskostnader

Lønnskostnadene er kr. 150.710,35 mindre en budsjettert, dette skyldes i det vesentlige at stillingen som museumsleder fortsatt står ubesatt p.g.a. manglende avtale med Elverum kommune. Det har dessuten vært mindre innsparinger på postene for midlertidig ansatte og for ekstrahjelp.

Lønnsutgiftene til rengjøringspersonalet er vesentlig større enn budsjettert. Dette skyldes tre forhold:

1. Rengjøringsassistentene har en kombinasjon av timelønn og månedslønn. Timelønnen er tidligere ført som overtid og budsjettert der, men er i år ført som ordinær lønn.
2. Arealet for rengjøring i sommerhalvåret ble vesentlig utvidet etter at Fossekallen ble tatt i bruk.
3. Det har i løpet av året vært foretatt en større hovedrengjøring av magasin m.v.

Note 5: Renter Anne og Iver Eides fond

Fondet er renteberegnet med 7.5% i h.h.t. styrevedtak.